

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جمهوری اسلامی ایران
شورای فرهنگ عمومی کشور

مرکز رصد فرهنگی کشور

پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

ناشر: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

عنوان: دیپلماسی فرهنگی اروپا در عراق جدید

پژوهشگر: محمد نصرآوی، امین فرخی

ویراستار: قمر نکاوران

صفحه‌آرایی: حسین آذری

طراح جلد: رضا زکی پور

نوبت چاپ: اول. زمستان ۱۴۰۲

شمارگان: برای مخاطبان خاص

این نسخه به سفارش دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی کشور تهیه شده است.

همه حقوق این اثر برای مرکز رصد فرهنگی کشور محفوظ است.
در صورت تخلف، پیگرد قانونی دارد.

نشانی: تهران، پایین‌تر از میدان ولی‌عصر (عج)، خیابان دمشق، شماره ۹، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
صندوق پستی: ۶۲۷۴ - ۱۴۱۵۵. تلفن: ۸۸۹۰۲۲۱۳. دورنگار: ۸۸۸۹۳۰۷۶. www.ir Kud.ir

گزارش رصد فرهنگی

(۶۵)

رصد بین الملل

(۱۲)

**دیپلماتی فرهنگی اروپا در
عراق جدید**

مرکز رصد فرهنگی کشور

اسفند ۱۴۰۲

فهرست مطالب

فصل اول: گزارش تحلیلی مخاطب‌شناسی برنامه‌های فرهنگی در عراق

۱. مقدمه ۳
۲. عناصر و مؤلفه‌های مخاطب‌شناسی برنامه‌های فرهنگی ۴
۳. نگاهی آماری به جامعه عراق در راستای شناخت مخاطب ۴
۴. کمیته هماهنگی سازمان‌های مردم‌نهاد برای عراق: نمونه موفق شناخت جامعه هدف ۷
۵. فرجام سخن ۸

فصل دوم: دیپلماسی فرهنگی کشور انگلیس در عراق

۱. مقدمه ۹
۲. نگاهی به سیر روابط انگلیس و عراق ۱۰
- ۲-۱ روابط فرهنگی عراق و انگلیس ۱۲
۳. حوزه‌ها و جامعه مخاطب دیپلماسی فرهنگی انگلیس در عراق ۱۳
۴. نگاهی به نهادهای فرهنگی انگلیسی فعال در صحنه عراق ۱۵
- ۴-۱ شورای بریتانیا ۱۶
- ۴-۱-۴ جامعه ۲۳
- ۴-۲ شورای تجاری بریتانیا و عراق ۲۵
- ۴-۳ کنسرسیوم دانشگاه‌های بریتانیایی برای عراق ۲۸
- ۴-۴ مؤسسه بریتانیایی برای مطالعه عراق ۳۲
۵. فرجام سخن ۳۵

فصل سوم: دیپلماسی فرهنگی هلند در عراق با نگاهی به جامعه مخاطب

۱. مقدمه ۳۹
۲. دیپلماسی فرهنگی هلند در عراق ۴۱
۳. زنان: اولویت نخست دیپلماسی فرهنگی هلند در عراق ۴۳
- ۳-۱ حمایت از سازمان‌های مردم‌نهاد عراقی فعال در حوزه زنان ۴۴
- ۳-۲ برنامه گسترش و ترویج توانمندسازی اجتماعی و اقتصادی زنان رهایی‌یافته از جنگ ۴۵
- ۳-۳ برنامه دانش نارنجی ۴۵
- ۳-۴ کمپین‌های مبارزه با خشونت علیه زنان ۴۵
- ۳-۵ برنامه زنان در خط مقدم ۴۶

۴. جوانان: دیگر اولویت دیپلماسی فرهنگی هلند در عراق..... ۴۶
- ۴-۱. برنامه اورنج کورنرز (ORANGE CORNERS)..... ۴۷
- ۴-۲. برنامه آموزش دموکراسی در عراق..... ۴۸
- ۴-۳. برنامه ونفستر (WINVESTOR)..... ۴۸
۵. فرجام سخن..... ۴۸

فصل چهارم: نگاهی به دیپلماسی فرهنگی فرانسه در کشور عراق

۱. مقدمه..... ۵۱
۲. روابط فرانسه و عراق در طول تاریخ معاصر..... ۵۳
۳. نگاهی تاریخی به همکاری فرهنگی فرانسه و عراق..... ۵۵
۴. نگاهی به ساختار فرهنگی رسمی فرانسه در عراق..... ۵۶
۵. نگاهی به جامعه مخاطب و حوزه جغرافیایی دیپلماسی فرهنگی فرانسه در عراق..... ۵۷
۶. نگاهی به حوزه‌های همکاری‌های فرهنگی، علمی و فنی..... ۵۷
۷. همکاری‌های علمی دانشگاهی و فنی حرفه‌ای..... ۵۸
۸. همکاری آموزشی و زبانی..... ۵۹
۹. همکاری فرهنگی..... ۶۲
۱۰. آموزش و حمایت از آوارگان..... ۶۳
۱۱. میراث فرهنگی و آثار باستانی..... ۶۳
۱۲. انستیتو فرانسه در عراق..... ۶۴
- ۱۲-۱. زبان..... ۶۶
- ۱۲-۲. زنان..... ۶۸
- ۱۲-۳. جوانان..... ۷۰
- ۱۲-۴. سینما و فیلم..... ۷۲
- ۱۲-۵. حوزه فرهنگ و هنر..... ۷۴
۱۳. رسانه..... ۷۵
۱۴. میراث فرهنگی و آثار باستانی..... ۷۵
۱۵. عراق و پیوستن به سازمان بین‌المللی فرانکوفونی..... ۷۷
۱۶. فرجام سخن..... ۷۸

با وجود اینکه کشور عراق سال‌ها درگیر جنگ‌های خارجی و داخلی بوده، پس از درگیری چندساله با داعش، آماده‌رشد و بازسازی خود در ابعاد گوناگون شده است. در این میان صنعت، فرهنگ و صنایع فرهنگی جایگاه درخورتوجهی را در این رشد دارند. علاوه بر این، عراق به عنوان بخشی حیاتی از خاورمیانه، جایگاه والایی در سیاست خارجی و دیپلماسی فرهنگی غرب در دوره‌های مختلف تاریخی به ویژه دوران معاصر داشته است. با به کارگیری دیدگاه و واکاوی مردم‌شناختی، می‌توان دریچه‌های نوینی از ساختارهای فرهنگی و اجتماعی عراق جدید را بر روی محققان و پژوهشگران گشود. می‌توان با داشتن چنین نگاهی فعالیت‌های فرهنگی را به منظور گسترش صلح در عراق جدید سامان بخشید که به قوام رابطه بین دو ملت ایران و عراق منجر خواهد شد.

فصل اول: گزارش تحلیلی مخاطب‌شناسی برنامه‌های فرهنگی در عراق

۱. مقدمه

شاید اصلی‌ترین و مهم‌ترین گام در سیاست‌گذاری دیپلماسی فرهنگی، شناخت جامعه مخاطب در راستای تدوین سیاست‌ها و برنامه‌های مناسب باشد. در واقع یکی از اصول اولیه کار فرهنگی و یکی از ابتدایی‌ترین مؤلفه‌های تأثیرگذاری یک برنامه فرهنگی، شناخت مخاطب و نیازهای او و ادبیات گفت‌وگو و تأثیرگذاری بر مخاطب خویش است.

مخاطب‌شناسی یافتن پاسخی برای اولین پرسش مهم در برنامه‌ریزی‌های فرهنگی است و آن پرسش این است که برنامه‌ها برای چه کسانی به اجرا درمی‌آید؟

یک برنامه فرهنگی، هنگامی می‌تواند مؤثر و موفق عمل کند که براساس توانایی‌ها و نیازهای مخاطبان تدوین شده باشد و این کار ممکن نیست، مگر آنکه سیاست‌گذاران برنامه‌های فرهنگی، اطلاعات مناسب و کاملی از مخاطبان خود داشته باشند و از این اطلاعات در هر قسمت از برنامه طراحی شده، به‌وضوح استفاده کنند.

۲. عناصر و مؤلفه‌های مخاطب‌شناسی برنامه‌های فرهنگی

شناخت مخاطب را می‌توان براساس مؤلفه‌های گوناگونی چون هرم جمعیتی جامعه مخاطب، یعنی تقسیم‌بندی جامعه بر سن افراد (طفل، کودک، نوجوان، جوان، رشید، کامل، پیر و کهن‌سال)، جنسیت (زن یا مرد)، دین و مذهب، قومیت و نژاد و ... انجام داد.

درواقع هرگونه سیاست‌گذاری فرهنگی باید براساس شناخت مخاطب و نیازهای او صورت پذیرد. شناخت صحیح مخاطب می‌تواند نقشه راهی برای دستیابی به قدرت نرم رقم بزند؛ قدرتی که همان تأثیرگذاری بر افکار عمومی در جامعه هدف است. عدم‌مطابقت برنامه‌های فرهنگی به جامعه مخاطب نیز فقط باعث می‌شود منابع انسانی و مالی هدر برود و اجرای برنامه‌های فرهنگی قدرت تأثیرگذاری در جامعه مخاطب نداشته باشد.

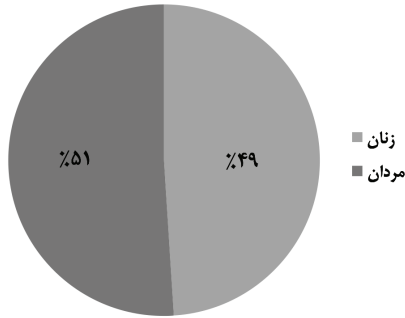
شناخت جامعه مخاطب در کشور عراق نیز در راستای پیشبرد دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در این کشور ضروری به‌نظر می‌رسد. بدیهی است که اصلی‌ترین مؤلفه تقسیم‌بندی جامعه عراق بر مبنای هرم سنی و همچنین جنسیت است. در ادامه با توجه به آخرین آمارهای منتشرشده جامعه مخاطب در کشور عراق، این جامعه بر مبنای هرم سنی و همچنین تفکیک جنسیتی مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت.

۳. نگاهی آماری به جامعه عراق در راستای شناخت مخاطب

براساس آخرین آماری که سازمان مرکزی آمار عراق در سال ۲۰۱۹ منتشر کرده، جمعیت کشور عراق بالغ بر ۳۹ میلیون نفر بوده که بر مبنای آخرین برآوردها تاکنون به مرز ۴۱ میلیون نفر رسیده است (۳۹/۱۲۷/۸۸۹ میلیون نفر).

از این میزان، بالغ بر نیمی از جامعه عراق را زنان ۴۹ درصد (۱۹/۳۵۹/۵۶۵ میلیون نفر) و ۵۱ درصد را مردان (۱۹/۷۶۸/۳۲۴ میلیون نفر) تشکیل می‌دهند.

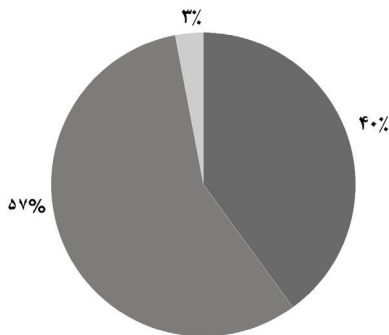
جامعه عراق بر مبنای تقسیم‌بندی جنسیتی

نمودار شماره ۱: تقسیم‌بندی جنسیتی جامعه عراق

براساس هرم سنی، جامعه عراق را می‌توان جامعه جوان نامید. بر مبنای آمار منتشرشده در سال ۲۰۱۹، بالغ بر ۶۰ درصد جامعه در دسته‌بندی سنی ۰-۱۵ سال و ۱۵-۲۴ سال قرار می‌گیرند. طبق دسته‌بندی انجام‌شده در گزارش آماری سال ۲۰۱۹، دسته‌بندی سنی ۱۵-۶۵ سال بالغ بر ۵۷ درصد (۲۲/۰۹۰/۹۵۴ میلیون نفر) و دسته‌بندی بالای ۶۵ سال نیز ۳ درصد (۱/۲۰۳/۲۷۸ میلیون نفر) جامعه عراق را تشکیل می‌دهند.

بالای ۶۵ سال ۱۵ تا ۶۵ سال بدو تولد تا ۱۵ سال

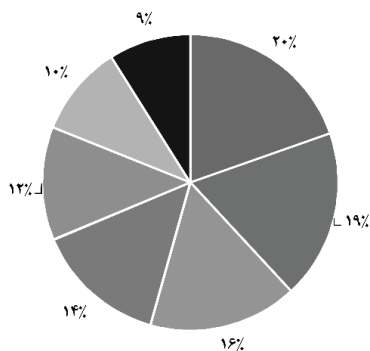
نمودار شماره ۲: تقسیم‌بندی جامعه عراق بر مبنای گروه‌های سنی

براساس این آمار، نزدیک به ۷۵ درصد جمعیت عراق را کودکان، نوجوانان و جوانان تشکیل می‌دهند که میزان آن بالغ بر ۲۹ میلیون نفر است (۲۹/۲۵۰/۷۴۷ میلیون نفر).

در ۷ گروه سنی از بدو تولد تا ۳۵ سال می‌توان ۷۵ درصد جامعه عراق را مطابق با جدول شماره ۱ و شکل شماره ۳ ترسیم کرد:
جدول شماره ۱: تقسیم‌بندی جمعیتی عراق بر مبنای گروه‌های سنی هفت‌گانه

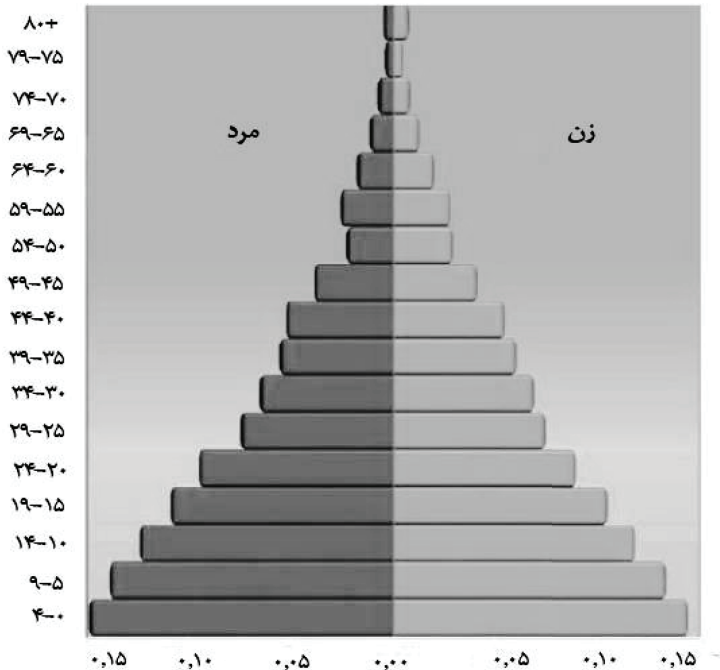
ردیف	گروه سنی	میزان (میلیون نفر)	نسبت به کل جمعیت بر مبنای درصد
۱	۰-۴	۵/۷۴۰/۹۶۹	۱۴/۶۷
۲	۵-۹	۵/۳۹۹/۷۴۷	۱۳/۸
۳	۱۰-۱۴	۴/۷۵۲/۹۴۱	۱۲/۱۵
۴	۱۵-۱۹	۴/۱۹۴/۶۰۵	۱۰/۷۲
۵	۲۰-۲۴	۳/۶۲۲/۶۸۸	۹/۲۵
۶	۲۵-۲۹	۲/۹۱۴/۳۸۷	۷/۴۵
۷	۳۰-۳۴	۲/۶۲۵/۴۱۰	۶/۷
مجموع		۲۹/۲۵۰/۷۴۷	۷۴/۷۵ درصد

۱۵ تا ۱۹ سال = ۱۰ تا ۱۴ سال = ۵ تا ۹ سال = بدو تولد تا ۴ سال
۳۰ تا ۳۴ سال = ۲۵ تا ۲۹ سال = ۲۰ تا ۲۴ سال

شکل شماره ۳: تقسیم‌بندی جمعیتی عراق بر مبنای گروه‌های سنی هفت‌گانه

نمودار شماره ۴ نمایانگر تفکیک جنسیتی در گروه‌های سنی در جامعه عراق است. براساس این شکل، زنان تقریباً نیمی از جامعه هدف در تمامی گروه‌های سنی را تشکیل می‌دهند که این امر نمایانگر اهمیت بسیار زنان در جامعه عراق است.

نمودار شماره ۴: تفکیک جنسیتی گروه‌های سنی در جامعه عراق

۴. کمیته هماهنگی سازمان‌های مردم‌نهاد برای عراق: نمونه موفق شناخت جامعه هدف

کمیته هماهنگی سازمان‌های مردم‌نهاد برای عراق، شبکه‌ای از سازمان‌های مردم‌نهاد عراقی و بین‌المللی است. این شبکه که آژانس توسعه بین‌المللی آمریکا (USAID) به صورت مستقیم آن را تأمین مالی

می‌کند، در استان‌های مختلف عراق به اجرای برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی می‌پردازد. جامعه مخاطب سازمان‌های مردم‌نهاد عضو این شبکه را زنان، کودکان و جوانان تشکیل می‌دهند. سه حوزه اصلی آموزش، توانمندسازی و آگاهی‌بخشی از حوزه‌های تمرکز سازمان‌های مردم‌نهاد محلی و بین‌المللی این شبکه هستند. این شبکه تاکنون توانسته با سرمایه‌گذاری بر جامعه مخاطب، بسیاری از اهداف دیپلماسی فرهنگی آمریکا را در قالب فعالیت‌های سازمان‌های مردم‌نهاد تحقق بخشد.

۵. فرجام سخن

اجرای برنامه‌های فرهنگی و همچنین تأثیرگذاری آن بر جامعه هدف نیازمند شناخت دقیق از مخاطبان این گونه برنامه‌های فرهنگی است. براساس شواهد می‌توان جامعه مخاطب برنامه‌های فرهنگی در کشور عراق را در قالب زنان، کودکان و جوانان تعریف کرد. این امر به آن معناست که هرگونه سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری در مورد اجرای برنامه‌های فرهنگی در کشور عراق باید با نیم‌نگاهی به این جامعه مخاطب صورت پذیرد.

پیشبرد دیپلماسی فرهنگی کشورمان در سطح جامعه عراق نیازمند شناخت این جامعه مخاطب است. امید آن است که با فهم و درک این مهم و اختصاص منابع مالی لازم، برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی درخور و مناسب این جامعه مخاطب تعریف و اجرا شود.

فصل دوم: دیپلماسی فرهنگی کشور انگلیس در عراق

۱. مقدمه

انگلیس یکی از بازیگران فعال و مطرح در حوزه دیپلماسی فرهنگی به شمار می‌رود. با وجود این، در سایه تحولات فناورانه جهانی در قرن بیست و یکم از یک سو و تلاش‌های سایر قدرت‌های جهانی (چین و هند و...) که از گنجینه فرهنگی عظیمی برخوردارند، جایگاه بریتانیا به عنوان یک ابرقدرت فرهنگی تا حدود زیادی به چالش کشیده شده است. در واقع، کاهش سرمایه‌گذاری در دیپلماسی فرهنگی و وجود برخی ناهماهنگی‌ها میان نهادهای متولی این امور، مزیت نسبی بریتانیا در حوزه دیپلماسی فرهنگی را به خطر انداخته است. در انگلیس، وزارت امور خارجه و کشورهای مشترک‌المنافع (FCO) عهده‌دار و هماهنگ‌کننده اصلی امر دیپلماسی فرهنگی در این کشور هستند که این مهم را عمدتاً از طریق نمایندگی‌های شورای فرهنگی بریتانیا انجام می‌دهند. شعبه‌های شورای فرهنگی بریتانیا در کشورهای مختلف جهان موتور محرکه و مجری اصلی دیپلماسی فرهنگی انگلیس در جهان به شمار می‌روند که در برخی از موارد بسیار فعال‌تر،

تعیین‌کننده‌تر و موفق‌تر از سفارتخانه‌های این کشور در دنیا عمل کرده‌اند. در کنار شورای بریتانیا، نهادهای فرهنگی نیز حضور دارند که در راستای سیاست‌های اتخاذ شده حرکت می‌کنند. با توجه به نظارت و نقش برتر شورای بریتانیا در پیشبرد دیپلماسی فرهنگی انگلیس در خارج از کشور، این تعدد نهادها آسیبی را متوجه اهداف دیپلماسی فرهنگی انگلیس نمی‌کند. دیپلماسی فرهنگی انگلیس در خارج از کشور با تمرکز بر مزیت‌های نسبی آنی کشور، چون زبان انگلیسی به‌عنوان زبان بین‌المللی و همچنین سطح بالای کیفیت آموزش عالی و دارابودن دانشگاه‌های برتر چون کمبریج، آکسفورد و... صورت می‌پذیرد. همچنین تأکید بر حوزه آموزش در سطوح مختلف از دیستان تا دانشگاه و استفاده از ظرفیت جامعه مخاطب در راستای پیشبرد دیپلماسی فرهنگی انگلیس، یکی دیگر از سیاست‌های قدیمی این کشور است که تاکنون ادامه یافته.

عراق به‌عنوان بخشی از خاورمیانه جایگاه والایی در سیاست خارجی و دیپلماسی فرهنگی انگلیس در دوره‌های مختلف تاریخی به‌ویژه دوران معاصر داشته. هدف از سخن‌پیش‌رو بررسی دیپلماسی و اقدامات فرهنگی انگلیس در صحنه عراق است.

۲. نگاهی به سیر روابط انگلیس و عراق

عراق جایگاه والایی در سیاست خارجی انگلیس در دوران معاصر داشته است. از زمان تشکیل کشوری به نام عراق و تشکیل پادشاهی در این کشور، در سال ۱۹۲۱، بازیگری به نام انگلیس در صحنه عراق حضور و نقش‌آفرینی داشته؛ نقش‌آفرینی و حضوری که در راستای حضور بلندمدت و بسط و گسترش نفوذ این کشور در خاک عراق صورت پذیرفت. انگلیس طی دهه‌های گذشته بر شناخت از جامعه عراق و همچنین ارزش‌ها و باورهای حاکم در میان اقشار مختلف مردم تمرکز

کرد. اوج این تمرکز را می‌توان در تأسیس مدرسه باستان‌شناسی در سال ۱۹۳۲ برای شناخت حوزه فرهنگی و اجتماعی عراق عنوان کرد. هرچند که در دهه‌های گذشته روابط انگلیس در سطوح و ابعاد مختلف جریان داشته است، با این حال تمرکز اصلی روی روابط سیاسی و دیپلماتیک، روابط اقتصادی و روابط نظامی امنیتی بوده است. در واقع حوزه فرهنگی همیشه در سایه دیگر حوزه‌های همکاری جریان داشته است و شاید یکی از دلایلی عدم ایجاد حساسیت در سطح جامعه عراق بوده است. با بررسی تفاهم‌نامه‌های همکاری امضا شده میان انگلیس و عراق می‌توان دریافت که حوزه فرهنگی همیشه در پوشش حوزه‌ای حاشیه‌ای مطرح شده است؛ اما در واقع این گونه نبوده و اقدامات فرهنگی انگلیس طی ۹ دهه گذشته در سطح جامعه عراق نمایانگر اهمیت فزاینده این حوزه نزد سیاست‌گذاران انگلیسی بوده است.

در این زمینه می‌توان به قراردادهای منعقد شده میان عراق و انگلیس پس از اشغال عراق در سال ۲۰۰۳ اشاره کرد. انگلیس به‌عنوان اشغالگر اگرچه در حوزه نظامی امنیتی و سیاسی عراق فعال بود؛ اما هم‌زمان حوزه نرم را نیز رها نکرده و کنسرسیوم دانشگاه‌های بریتانیایی برای عراق را در سال ۲۰۰۳ ایجاد کرد.

در ۳۰ آوریل ۲۰۰۹ و در حاشیه برگزاری کنفرانس «سرمایه‌گذاری در عراق»، قرارداد همکاری میان جمهوری عراق و بریتانیا به امضای نوری المالکی و گوردون براون رسید.

وزارت توسعه بریتانیا این کنفرانس را در لندن با شعار «سرمایه‌گذاری در عراق: لندن ۲۰۰۹» سازمان‌دهی کرد. براساس این قرارداد، بر همکاری‌های دوجانبه سودمند راهبردی در بخش‌های کشاورزی، آب، امنیت غذایی، آموزش، انرژی، بهداشت، فرهنگ و علم و فناوری تمرکز شد.

در سال ۲۰۱۲ نیز قرارداد همکاری میان کشورهای عضو اتحادیه اروپا و عراق به امضا رسید. در این قرارداد که انگلیس نیز عضویت

داشت، مجموعه کشورهای اتحادیه اروپا به عنوان یک طرف واحد با عراق قرارداد شراکت و همکاری منعقد کردند. این قرارداد یک قرارداد جامع بود که تمامی حوزه‌های همکاری را در برمی گرفت. در مواد مختلف این قرارداد به حوزه‌های جامعه مدنی، علم و فناوری، گردشگری و همکاری‌های فرهنگی توجه شده است. حوزه‌های اصلی فعالیت در حوزه‌های فرهنگی را می‌توان در مواردی چون برگزاری نشست‌های علمی مشترک، اجرای طرح‌های پژوهشی مشترک، برنامه تبادل اطلاعات و دانش فنی، همکاری‌های آموزشی، تبادل و انتقال تجربیات در زمینه حفظ میراث فرهنگی، مبارزه با قاچاق آثار باستانی عراق و حمایت از گفت‌وگوهای بین فرهنگی، میان نهادهای فرهنگی و سازمان‌های مردم‌نهاد طرفین اشاره کرد. پس از خروج انگلیس از اتحادیه اروپا، سند چارچوب همکاری‌های راهبردی میان عراق و انگلیس در پی سفر دومینک راب، وزیر خارجه انگلیس، به بغداد به امضای طرفین رسید. یکی از حوزه‌هایی که در این سند مورد توجه واقع شد، حوزه همکاری‌های فرهنگی و علمی است.

۲-۱ روابط فرهنگی عراق و انگلیس

روابط فرهنگی عراق و انگلیس، از مهم‌ترین محورهای روابط این دو کشور به شمار می‌آید. برجسته‌ترین نمونه روابط فرهنگی این دو کشور، تأسیس شورای فرهنگی بریتانیا در سال ۱۹۵۲ در بغداد بود که هدف آن تقویت روابط فرهنگی عراق و انگلیس بود. دفتر شورا از زمان تأسیس تا سال ۱۹۹۹ فعال بود که در این سال تعطیل و مجدد در سال ۲۰۰۳ در بغداد و در سال ۲۰۰۸ در اربیل بازگشایی شد.

فعالیت شورای فرهنگی بریتانیا از زمان بازگشایی دفاتر خود در بغداد و اربیل، بیشتر بر توسعه آموزش متمرکز بوده و از آن زمان شورای فرهنگی بریتانیا به شماری از دانشگاه‌ها و مدارس عراقی در راستای ایجاد روابط با دانشگاه‌ها و مدارس انگلیس کمک کرده است.

شورا همچنین شش مرکز فناوری اطلاعات در دانشگاه‌های بغداد، اربیل، بصره و بابل بنیان گذارد.

در سال ۲۰۰۹ در پی سفر نوری مالکی به لندن برای مشارکت در همایش سرمایه‌گذاری در عراق، تفاهم‌نامه همکاری میان شورای بریتانیا و دولت عراق به امضا رسید. در پی این تفاهم‌نامه، دولت عراق برنامه‌ای را در راستای اصلاح نظام آموزش عالی خود با عنوان «ابتکار آموزشی» ارائه داد. مبنای اصلی این طرح، اعزام دانشجویان عراقی به صورت بورسیه به دانشگاه‌های انگلیس بود. طبق این تفاهم‌نامه، شورای بریتانیا با وزارتخانه‌ها و ادارات عراقی متخصص در آموزش همکاری خواهد کرد. بریتانیا ۳ میلیون پوند (۴/۴ میلیون دلار) برای حمایت از بخش آموزش عالی عراق اختصاص داد.

برنامه ابتکار آموزشی در واقع شامل برنامه اصلاح نظام آموزشی عراق، روش‌مندسازی آموزش و ارائه سالانه ۱۰ هزار بورسیه تحصیلی به دانشجویان عراقی خارج از کشور بود.

۳. حوزه‌ها و جامعه مخاطب دیپلماسی فرهنگی انگلیس در عراق

یکی از مؤلفه‌های اصلی در راستای شناخت اقدامات فرهنگی کشورهای مختلف در صحنه عراق، تمرکز بر حوزه‌های فعالیت و همچنین جامعه مخاطب این فعالیت‌های فرهنگی است. مخاطب‌شناسی و شناخت حوزه‌های فعالیت فرهنگی انگلیس در صحنه عراق از آن جهت اهمیت دارد که نمایانگر اولویت‌های دیپلماسی فرهنگی انگلیس در صحنه عراق است. با بررسی و تحلیل اقدامات انجام‌شده از سوی نهادهای فرهنگی فعال انگلیس در صحنه عراق می‌توان به حوزه فعالیت‌های دارای اولویت و همچنین جامعه مخاطب آن پی برد.

مهم‌ترین حوزه فرهنگی مورد تمرکز انگلیس در صحنه عراق، آموزش است. این بُعد آموزشی دربرگیرنده آموزش زبان انگلیسی و همچنین

آموزش رسمی است. یکی از اقدامات اصلی انگلیس در صحنه عراق اقداماتی است که در راستای آموزش دانش‌آموزان ابتدایی و راهنمایی در دستور کار قرار داده است. این اقدام می‌تواند بستر قدرت نرم انگلیس را در آینده عراق تضمین کند. برگزاری دوره‌های آموزشی از سوی نهادهای مختلف فرهنگی انگلیس نمایانگر میزان اهمیت این حوزه است.

گسترش زبان انگلیسی نیز یکی از حوزه‌های اصلی دیپلماسی فرهنگی انگلیس در صحنه عراق است. بهره‌مندی از مزیت بین‌المللی بودن زبان انگلیسی باعث شده تا انگلیس به بهترین نحو در پی بهره‌برداری از این مزیت باشد.

حوزه فرهنگ و هنر، میراث فرهنگی و گردشگری نیز یکی از حوزه‌های اصلی دیپلماسی فرهنگی انگلیس در عراق هست. در واقع انگلیس طی دهه‌های گذشته در خلال برنامه‌های باستان‌شناسی و همچنین حفاظت از میراث فرهنگی توانسته در راستای شناخت جامعه عراق و همچنین تثبیت و استمرار حضور فرهنگی خود حرکت کند. تأسیس مدرسه باستان‌شناسی عراق در سال ۱۹۳۲ میلادی نمایانگر این موضوع است. در زمینه شناخت جامعه مخاطب و فعالیت‌ها و اقدامات فرهنگی انگلیس در صحنه عراق باید به کودکان و جوانان اشاره کرد. کودکان به‌عنوان نسل آینده عراق یکی از مخاطبان ویژه دیپلماسی فرهنگی انگلیس به شمار می‌روند. در این راستا شورای بریتانیا برنامه‌ای خاص در حوزه کودکان و نوجوانان با نام «توانمندسازی دانش‌آموزان مقاطع ابتدایی و راهنمایی» در دستور کار خود قرار داده است.

هرم جمعیتی جامعه عراق نمایانگر آن است که جامعه عراق جامعه‌ای جوان بوده و جوانان بخش اعظم هرم جمعیتی این کشور را تشکیل می‌دهند. این مؤلفه از چشم سیاست‌گذاران دیپلماسی فرهنگی عراق مغفول نمانده و بر همین اساس برنامه‌های ویژه‌ای برای جوانان عراق با نام «تجاوز» از سوی شورای بریتانیا در حال اجراست. تشکیل

مدیران اجرایی جوان ازسوی شورای تجاری بریتانیا و عراق نیز نمایانگر اهمیت جوانان در پیشبرد دیپلماسی فرهنگی انگلیس در جامعه عراق و بسط قدرت نرم این کشور در دهه‌های آینده در عراق است.

۴. نگاهی به نهادهای فرهنگی انگلیسی فعال در صحنه عراق

بررسی اقدامات فرهنگی انگلیس در صحنه عراق نمایانگر تعدد و تکثر نهادهای انگلیسی فعال در حوزه فرهنگی عراق است. نقش اصلی پیشبرد دیپلماسی فرهنگی انگلیس در عراق بر عهده شورای بریتانیا گذاشته شده است و این نهاد فرهنگی نقش اصلی را در اجرای برنامه‌های فرهنگی انگلیس در عراق ایفا می‌کند. در کنار شورای بریتانیا، نهادهای فرهنگی دیگری نیز وجود دارند که در صحنه فرهنگی عراق مشغول به فعالیت هستند؛ اما حوزه و گستره فعالیت آن‌ها به میزان شورای بریتانیا نیست. در راستای پرهیز از موازی‌کاری و ایجاد نوعی هماهنگی در برنامه‌ها و اقدامات فرهنگی انگلیس در صحنه عراق، شورای بریتانیا وظیفه سیاست‌گذاری کلان و همچنین نظارت بر عملکرد دیگر نهادهای انگلیسی فعال در حوزه فرهنگی عراق را بر عهده دارد. در واقع دیگر نهادهای انگلیسی، ملزم به رعایت سیاست‌ها و خط‌مشی‌های تعیین‌شده از وی شورای بریتانیا در حوزه فعالیت فرهنگی در عراق هستند.

نهادهای فرهنگی انگلیس در حوزه فرهنگی عراق را می‌توان در ۴ گروه دسته‌بندی کرد که عبارت‌اند از:

۱. شورای بریتانیا؛

۲. مؤسسه بریتانیایی برای مطالعه عراق؛

۳. شورای تجاری بریتانیا و عراق؛

۴. کنسرسیوم دانشگاه‌های بریتانیایی برای عراق.

در ادامه به بررسی هریک از نهادهای بنیان‌گذاری‌شده و همچنین فعالیت‌ها و اقدامات فرهنگی هریک در صحنه عراق خواهیم پرداخت.

۴-۱ شورای بریتانیا

شورای بریتانیا به‌عنوان یک نهاد فرهنگی، انطباق زیادی با مفهوم قدرت نرم جوزف نای دارد. این شورا فعالیت‌های خویش را از سال ۱۹۳۴ شروع کرده است. شورای بریتانیا یک مؤسسه خیریه مرتبط با نهاد سلطنتی انگلیس هست که به‌عنوان سازمان بین‌المللی این کشور برای فرصت‌های آموزشی و روابط فرهنگی تأسیس شده است. شورای فرهنگی بریتانیا در زمینه‌های آموزشی، فرهنگی، هنری و آموزش زبان انگلیسی در انگلیس و کشورهای دیگر فعال است. یکی از زمینه‌های کاری اصلی این شورا آموزش بین‌المللی است.

شورای فرهنگی بریتانیا بیش از ۷۵ درصد درآمد سالانه خود را، که تقریباً ۷۰۰ میلیون پوند است، از خدمات ارائه‌شده به مشتریان، قراردادهای آموزشی و توسعه‌ای کسب می‌کند و ۲۵ درصد باقی‌مانده را دولت انگلیس تأمین می‌کند. اگرچه این شورا کمک‌هزینه دولتی دریافت می‌کند؛ اما از نظر عملیاتی از دولت انگلیس مستقل است. این نهاد دیپلماسی عمومی در ۱۱۰ کشور جهان دارای دفتر است که تحت عنوان تقویت روابط فرهنگی بریتانیا با جهان فعالیت می‌کند. عمده فعالیت‌های شورای بریتانیا در سه حوزه یادگیری زبان انگلیسی، هنر، آموزش و جامعه صورت می‌گیرد.

تاریخچه سال‌های اولیه این مؤسسه را دونالدسون نوشته است، این تاریخچه نشان می‌دهد که شورای بریتانیا در اساس برای پاسخ به تبلیغات کشورهای محور شکل گرفت و برنامه‌های اولیه آن شامل کتابخانه‌ها، سخنرانان میهمان، کرسی‌های دانشگاهی، بورسیه دانشجویان، آموزش زبان، نمایش فیلم و حمایت از هنرمندان بود. فعالیت شورای بریتانیا در صحنه فرهنگی عراق قدمتی ۷۰ ساله دارد. دفتر این نهاد در سال ۱۹۵۲ در بغداد افتتاح شد؛ هرچند برای دوران کوتاهی (مدت ۴ سال) تعطیل شد. شورای بریتانیا نهاد اصلی پیش‌برنده دیپلماسی فرهنگی انگلیس در صحنه عراق است.

حوزه‌های فعالیت شورای بریتانیا را می‌توان به شرح زیر دسته‌بندی کرد:

۱-۱-۴ هنر و میراث فرهنگی

یکی از حوزه‌های مورد توجه شورای بریتانیا در صحنه فرهنگی عراق، حوزه هنر و میراث فرهنگی است. در این زمینه شورای بریتانیا اقدام به طراحی و برنامه‌ریزی ۳ برنامه کرده که عبارت است از:

– صندوق حمایت از میراث فرهنگی

صندوق حمایت از میراث فرهنگی، صندوقی است که از تلاش‌ها برای حفظ میراث فرهنگی در معرض خطر دوازده کشور هدف، در خاورمیانه و شمال آفریقا حمایت می‌کند. هدف این صندوق کمک به ایجاد فرصت‌های پایدار برای توسعه اقتصادی و اجتماعی با ایجاد ظرفیت برای تقویت و حمایت از میراث فرهنگی متأثر از درگیری‌هاست. یکی از کشورهای هدف، صندوق حمایت از میراث فرهنگی عراق است. این صندوق تاکنون حمایت‌های مالی‌ای در راستای حمایت و حفاظت از آثار باستانی عراق انجام داده است.

– منح مسارات (حمایت‌های مالی از هنرمندان)

برنامه منح مسارات، به دنبال پاسخ‌گویی به نیاز هنرمندان و دست‌اندرکاران فرهنگی عراق، اردن، لبنان، فلسطین، سوریه و یمن است. شورای فرهنگی بریتانیا در تعریف این برنامه و اهداف آن بیان می‌دارد:

● زمانی که هنرمندان و بخش‌های فرهنگی در سطح جهان با چالش‌های مهمی روبه‌رو هستند، شورای فرهنگی بریتانیا متعهد به حمایت از توسعه سبک‌های گوناگون و خلاقانه و تبادل فرهنگی میان بریتانیا و دیگر مناطق جهان است.

● برنامه کمک‌هزینه هنری به دنبال پاسخ‌گویی به نیازهای هنرمندان و دست‌اندرکاران فرهنگی عراق، اردن، لبنان، فلسطین، سوریه و یمن از طریق حمایت مالی از آنهاست تا بتوانند به تولید کارها و پروژه‌های خود در شرایط بسیار دشوار ادامه دهند.

● هدف کمک‌هزینه هنری، ارتقای عملکرد هنری با حمایت از فعالیت‌های تولیدی، آموزشی و نمایشگاهی است. همچنین فرصت‌هایی برای دریافت‌کنندگان کمک‌هزینه فراهم شده است تا شبکه‌های حرفه‌ای خود را راه‌اندازی کرده و پیوندها و روابط جدیدی با بریتانیا و جهان عرب ایجاد کنند.

● برنامه کمک‌هزینه هنری، کمک‌هایی از ۴ تا ۱۰ هزار پوند برای ذی‌نفعان در عراق، اردن، لبنان، فلسطین، سوریه و یمن فراهم می‌کند. این برنامه برای حمایت از توسعه حرفه‌ای هنرمندان مبتدی، نوآوران و دست‌اندرکاران فرهنگی منطقه طراحی شده است.

در مجموع ۲۱ هنرمند برای اجرای پروژه‌های خود در عراق، اردن، لبنان، فلسطین، سوریه و یمن تا اکتبر ۲۰۲۱، کمک‌های مالی دریافت کردند.

– فاعل

هدف برنامه فاعل، توانمندسازی هنرمندان و کنشگرانی است که در محیط‌های چالش‌برانگیز فعالیت می‌کنند. این برنامه با مشارکت مؤسسه کار برای امید “Action for Hope” و سالن هنری “Art Canteen” اجرا می‌شود.

برنامه فاعل در درون خود از زیربرنامه‌هایی تشکیل شده است که عبارت‌اند از:

جایزه داستان کوتاه سعد محمد رحیم

استان دیالی، به‌ویژه شهر بعقوبه، با کمبود استعدادهای ادبی جوان در زمین داستان‌نویسی مواجه است. این پروژه، نویسندگان جوان عراقی ۲۰ تا ۳۵ ساله را گردهم می‌آورد تا با تبلیغ کارشان از طریق رسانه‌ها، انجمن‌های هنری محلی و مسابقات هنری از آن‌ها حمایت کند. در این طرح سه برنده برگزیده می‌شوند و هریک از آن‌ها فرصت چاپ و عرضه کتاب خود را خواهند داشت. این مسابقه در نوع خود، نخستین مسابقه استان دیالی در زمینه داستان‌نویسی است.

کلاکیتا

پروژه «کلاکیتا» با هدف ترویج و ارتقای هنر و فرهنگ سینمایی دانشگاه‌های مرکز استان انبار (منطقه رمادی) انجام می‌شود. به‌عنوان بخشی از این پروژه، کلاکیتا با گردهم‌آوردن بازیگران و فیلم‌سازان انبار به تولید و کارگردانی سریال‌های کوتاه می‌پردازد. این سریال‌ها در مکان‌های عمومی انبار نمایش داده شده و در یوتیوب هم‌رسانی می‌شود. دو دانشگاه عراقی، دانشگاه المعارف و دانشگاه انبار، در این پروژه شرکت خواهند کرد.

کاریکاتور

پروژه «کاریکاتور»، کاریکاتوریست‌های استان دیالی را گردهم می‌آورد تا موضوعات اجتماعی مانند مشکلات جوامع حاشیه‌نشین، سوءاستفاده از قدرت، فساد و ... را برجسته کنند. هدف از این پروژه، ایجاد ظرفیت برای ۵۰ پسر و دختر جوان در نمایش مشکلات رایج جامعه دیالی از طریق هنر کاریکاتور است. به‌عنوان بخشی از پروژه، شرکت‌کنندگان در کارگاه‌های آموزشی، با هدف ایجاد توانایی و فرصت ارائه نقاشی‌های خود حضور خواهند داشت.

دیوارهای سخن‌گو

ساختمان‌ها و فضاهای عمومی تکریت، واقع در استان صلاح‌الدین، با عبارات فرقه‌ای، ملی‌گرایانه، نژادپرستانه و گاهی با لفاظی‌های ضدافکار عمومی پوشیده شده‌اند. این پروژه به‌دنبال حذف عبارات‌ها و نوشته‌هایی است که موجب اختلافات فرقه‌ای و ملی می‌شود و عبارات‌ها و نوشته‌هایی را جایگزین می‌کند که دربرگیرنده ارزش‌های مسالمت‌جویانه و صلح است. هنرمندان خیابانی با هنر گرافیک، نقاشی‌های پندآمیز و هدفمند فرهنگی، میراث ملی و تاریخی با مفاهیم گوناگون می‌آفرینند تا پیامی اجتماعی و آموزشی را منتقل کنند.

بازماندگان ما موسیقی زندگی را می‌نوازند

پروژه «بازماندگان ما موسیقی زندگی را می‌نوازند» ۲۰ نوازنده جوان عود روستایی، در رده سنی ۱۵ تا ۳۰ سال (اعم از دختر و پسر)، را به آلات موسیقی مجهز می‌کند. این جوانان در یک دوره آموزشی یک‌ماهه شرکت خواهند کرد و یک مربی متخصص برای ارتقای مهارت‌ها و توسعه سبک، آنان را آموزش می‌دهد تا نوازنده‌ای حرفه‌ای بشوند. مراسم اختتامیه در یکی از مکان‌های تاریخی رهاشده در عراق، کلیسایی با قدمت ۲۰۰۰ ساله، واقع در روستای البوعجل، با حضور هنرمندان، اصحاب رسانه، شخصیت‌های دولتی و سازمان‌های بین‌المللی برگزار می‌شود و هدف آن برجسته‌سازی و گرامی‌داشت استعدادها و توانمندی جوامع روستایی است.

۴-۱-۲ آموزش

یکی از مهم‌ترین حوزه‌های تمرکز شورای بریتانیا در حوزه فرهنگی عراق، آموزش است. در این زمینه می‌توان به توجه ویژه به دانش‌آموزان مقاطع ابتدایی و راهنمایی اشاره کرد. در واقع جامعه مخاطب شورای بریتانیا در حوزه آموزش، کودکان و نوجوانان هستند. در این زمینه شورای بریتانیا اجرای دو برنامه را در دستور کار قرار داده است که عبارت‌اند از:

– توانمندسازی آموزش ابتدایی و راهنمایی

این برنامه به‌عنوان «برنامه مدارس اتحادیه اروپا» (با بودجه ۱۴/۷ میلیون یورو و با تأمین مالی مشترک اتحادیه اروپا) شناخته می‌شود. برنامه «توانمندسازی آموزش ابتدایی و متوسطه» را شورای فرهنگی بریتانیا اجرا می‌کند و وزارت آموزش و پرورش عراق از آن حمایت می‌کند. هدف این برنامه، بهبود کیفیت و دسترسی به نظام آموزشی در عراق است. این برنامه ظرفیت‌سازمانی را برای مدیریت آموزش در سطح مرکزی و محلی تقویت می‌کند. این برنامه بر مبنای برنامه «بهبود کیفیت آموزش در عراق» استوار است که در بازه زمانی سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۴ اتحادیه اروپا انجام داده است.

این برنامه با برنامه توسعه ملی عراق (۲۰۱۳-۲۰۱۷) و راهبرد آموزش ملی (۲۰۱۲) هماهنگ بوده و بر اهداف توسعه پایدار برای حقوق بشر، پیوستگی، معلولان و آموزش تمرکز دارد. این برنامه جامع در تمامی ۲۳۰۰۰ مدرسه عراق اجرا می‌شود. برنامه توانمندسازی آموزش ابتدایی و متوسطه بر موارد زیر تمرکز دارد:

۱. افزایش نرخ ثبت نام و تکمیل آموزش؛
 ۲. توسعه برنامه‌های درسی ملی حقوق بشر و توانمندسازی در زمینه آموزش صلح؛
 ۳. تعیین استانداردهای ملی برای مشاوره روان‌شناسی در مدارس و ایجاد شبکه ملی مشاوران آموزش دیده مدارس؛
 ۴. افزایش دسترسی کودکان معلول به آموزش؛
 ۵. بازنگری مدارس بر اساس استانداردهای مورد توافق برای تقویت و ارتقای کیفیت آموزش؛
 ۶. کمپین «من مدرسه را ترک نمی‌کنم» به‌عنوان کمپین ملی تشویق برای حضور در مدرسه و جلوگیری از ترک تحصیل است که در ۱۸ استان سراسر عراق فعال بوده با حمایت بیش از ۲۸ گروه داوطلب جوان؛
 ۷. حمایت از بازگشت دانش‌آموزان مهاجر به مدرسه.
- در زمینه ایجاد شبکه ملی مشاوران آموزش دیده مدارس، مشاورانی که با کارشناسان بین‌المللی آموزش دیده‌اند، تعداد ۶۰۰ مشاور سنی، شیعه، مسیحی، ایزدی و شبکی در نینوا در بیش از ۱۴۰۰ مدرسه فعالیت خود را آغاز کرده‌اند.

– ارتباط شبکه‌ای کلاس‌های درس

ارتباط شبکه‌ای کلاس‌های درس، یک برنامه آموزشی جهانی برای مدارس است که شورای فرهنگی بریتانیا با مشارکت وزارت امور خارجه، اتحادیه کشورهای مشترک‌المنافع و توسعه (FCDO) ارائه

می‌دهد. این برنامه برای کمک به توسعه دانش جوانان، مهارت‌ها و ارزش‌های زندگی و فعالیت در اقتصاد جهانی و مشارکت مسئولانه در سطح محلی و نیز در سطح جهانی طراحی شده است. این برنامه جهانی از سال ۲۰۱۲ به بیش از ۱۸۰۰۰ مدرسه رسیده و بیش از ۲۸۰۰۰ معلم را در ۵۰ کشور آموزش داده است.

ارتباط شبکه‌ای کلاس‌های درس در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا، آموزش‌های پیشرفته حرفه‌ای را برای نزدیک به ۳۰۰۰ معلم و مدیر مدرسه ارائه کرده و با بیش از ۹۰۰ مدرسه همکاری می‌کند که ۱۱۲ مورد از آن‌ها مشارکت بین‌المللی با مدارس بریتانیایی ایجاد کرده‌اند. در عراق، دور سوم برنامه ارتباط شبکه‌ای کلاس‌های درس با هدف دسترسی صدها معلم و مدیران مدارس به طیف گسترده‌ای از فعالیت‌ها مانند دوره‌های پیشرفته حرفه‌ای، مشارکت‌های بین‌المللی و جوایز بین‌المللی مدارس ایجاد شده است.

تحقیقات اخیر شورای بریتانیا نشان داده که در بیشتر سیستم‌های آموزشی جهان (از جمله نظام آموزشی انگلیس) مهارت‌هایی را به جوانان آموزش نمی‌دهند که لازمه موفقیت در محیط جهانی در حال تغییر سریع است. هدف برنامه جدید (ارتباط شبکه‌ای کلاس‌های درس) پرکردن شکاف میان مهارت‌های جهانی است و با ادامه برنامه‌های توانمندسازی معلمان، مدیران و سیاست‌گذاران و حمایت از آن‌ها با ادغام طیفی از مهارت‌های اصلی در برنامه درسی به دنبال بهبود نتایج برای جوانان در حوزه‌های تفکر انتقادی و حل مسئله، نوآوری و تخیل، دانش دیجیتال، شهروندی، رهبری دانشجویی و همکاری و ارتباطات است.

۴-۱-۳ آموزش زبان انگلیسی

همان‌گونه که بیان شد زبان انگلیسی به‌عنوان یکی از مزیت‌های نسبی انگلیس در حوزه دیپلماسی فرهنگی این کشور به شمار می‌رود. بهبود کیفیت آموزش زبان انگلیسی در کشورهای جهان بر عهده شورای

بریتانیاست. بر همین اساس بسیاری از کتب و محتوای تولیدشده در زمینه آموزش زبان انگلیسی از سوی شورای بریتانیا قابلیت استفاده در کشورهای مختلف را دارد. در حوزه آموزش زبان انگلیسی در عراق از سوی شورای بریتانیا می‌توان به اقدامات مشخصی چون برگزاری آموزش آیلتس و گسترش مراکز برگزاری این آزمون در استان‌های مختلف عراق، برگزاری دوره‌های آنلاین آموزش زبان انگلیسی، برگزاری دوره‌های آموزشی ویژه مدرسان زبان انگلیسی و در نهایت حمایت و پشتیبانی از شبکه حرفه‌ای مدرسان زبان انگلیسی اشاره کرد.

۴-۱-۴ جامعه

شورای بریتانیا در تعریف فعالیت‌های فرهنگی خود در سطح جامعه عراق به بیان مأموریت و همچنین جامعه مخاطب پرداخته است. این شورا فعالیت‌های خود در سطح جامعه عراق را این‌گونه بیان می‌کند: «فعالیت‌های ما در عراق به شهروندان و مؤسسات کمک می‌کند تا در ایجاد جهانی توسعه‌یافته، آزاداندیشانه و شکوفاتر مشارکت کنند. ما از خلال مشارکت با سازمان‌های جامعه مدنی، وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی در بریتانیا و عراق و سراسر جهان برای اجرای برنامه‌های باکیفیت و اثربخش فعالیت می‌کنیم. حوزه فعالیت‌های ما شامل جوانان، مددکاری اجتماعی، فرصت‌های برابر و گوناگون، ورزش و شهروندان فعال است.»

در حوزه اجتماعی، شورای بریتانیا اقدامات فرهنگی خود را در قالب تعریف برنامه‌های خاص انجام می‌دهد که در این زمینه می‌توان به برنامه‌های شهروند فعال، گفت‌وگو و برنامه ویژه معلولان اشاره کرد.

– شهروند فعال

شورای فرهنگی بریتانیا برای نخستین بار طرح شهروندان فعال را در عراق اجرا کرد. هدف از اجرای برنامه شهروندان فعال در سراسر جهان، ایجاد نسلی از شهروندان است که خواستار نوسازی جوامع محلی خود هستند.

شورای فرهنگی بریتانیا در عراق با همکاری در سازمان مردمنهاد برای توسعه و اجرای طرح شهروندان فعال در استان بغداد با هدف پررنگ کردن نقش جوانان و مشارکت آن‌ها فعالیت کرد. این برنامه در مرحله نخست با آموزش ۶ نفر آغاز شد؛ یعنی افرادی که توانایی تأثیرگذاری بر دیگران را داشتند. پس از آموزش این ۶ نفر، این افراد وظیفه راهنمایی گروه‌های ۱۲۰ نفره پسران و دختران جوان را بر عهده گرفتند. در اجرای این برنامه، مشارکت و نقش آفرینی زنان برای طراحی و اجرای پروژه‌های مددکاری اجتماعی جهت بهبود رفاه زنان و دختران چشم‌گیر بود.

- گفت‌وگو

جامعه مخاطب برنامه گفت‌وگو جوانان عراقی هستند. در واقع این برنامه برای جوانان عراق برنامه‌ریزی شده بود. هدف از اجرای برنامه گفت‌وگو آموزش و ارتقای مهارت‌های فردی از طریق ارائه بحث‌های محترمانه، خودآگاهی، گذشت و ایجاد اعتماد به نفس در جوانان عراقی بوده است. سرمایه‌گذار این طرح اتحادیه اروپا بوده و هدف آن ایجاد فضای امن برای جوانان با پیشینه‌های گوناگون است تا در بحث‌های تفکربرانگیز شرکت کنند، به احترام و گذشت تشویق بشوند، همبستگی اجتماعی و حس مثبت به هویت عراقی را تقویت بخشند. این برنامه از سال ۲۰۱۷ آغاز شده و تا اکتبر ۲۰۲۰ ادامه داشت.

شورای بریتانیا اهداف اصلی برنامه گفت‌وگو را این‌گونه تعریف کرده است:

- ایجاد اعتماد به نفس و تقویت مهارت‌های شنیداری و گفتاری جوانان و ایجاد بستری برای تبادل علایق و ایده‌های آن‌ها با سیاست‌گذاران این ایده‌ها درباره موضوعاتی چون آفرینش صلح تا نابرابری جنسیتی، سنت‌ها و آداب و رسوم، شهروندی و هویت؛
- بهبود مشارکت دختران و پسران جوان در روند ایجاد صلح در راستای توسعه، از جمله ارتقای درک نقش دین؛

● ساماندهی و پشتیبانی افراد دارای نفوذ در تصمیم‌گیری برای ایجاد صلح و توسعه.

در زمینه مناطق جغرافیایی اجرای این برنامه فرهنگی مقرر شد که این طرح نخست در استانداری‌ها راه‌اندازی شده و متعاقب آن در استان‌های الانبار، نجف و بصره اجرا شود. هرچند در ادامه استان‌های دیگری نیز اضافه شدند.

– روز جهانی معلولان

یکی از مخاطبان اصلی برنامه فرهنگی انگلیس در عراق معلولان هستند. هر سال در هفته اول ژانویه که به معلولان اختصاص دارد، شورای بریتانیا جشنی برپا می‌کند. ایجاد کمپینی با عنوان من می‌توانم نیز در راستای فعالیت فرهنگی انگلیس در حوزه معلولان است. برگزاری دوره‌های آموزشی ویژه معلمان و همچنین تجهیز و نوسازی مدارس عراق در راستای تسهیل حضور و تحصیل معلولان، بخشی از اقدامات انجام‌شده در این حوزه است. در سال ۲۰۱۹، به‌عنوان بخشی از ابتکار شورای فرهنگی بریتانیا (من می‌توانم)، ۲۸ معلم در کارگاه‌های آموزشی در شهر بیروت شرکت کردند تا تکنیک‌های جدید بهبود دروس ترکیبی ورزش در مدارس ابتدایی عراق ویژه معلولان را بیاموزند.

۴-۲ شورای تجاری بریتانیا و عراق

شورای تجاری بریتانیا و عراق یکی دیگر از نهادهای فعال در حوزه دیپلماسی فرهنگی انگلیس در صحنه عراق است. این شورا از شماری از شرکت‌های انگلیسی و عراقی تشکیل شده و به‌عنوان مؤسسه‌ای غیرانتفاعی در لندن و بغداد فعالیت دارد. عنوان شعار اصلی این شورا «با یکدیگر عراق را می‌سازیم» است.

این شورا اگرچه دارای ماهیت تجاری و بازرگانی است؛ اما در بخش‌هایی نیز فعالیت دارد که دارای هم‌پوشانی با حوزه فرهنگی است. از حوزه‌های موردتوجه این شورا می‌توان به حوزه زنان، فناوری، آموزش و میراث فرهنگی و جوانان اشاره کرد.

در حوزه آموزش عالی، ۴ دانشگاه انگلیسی عضو این شورا به شمار می‌روند. شاید مهم‌ترین حوزه فعالیت این شورا، حوزه زنان و جوانان باشد. این شورا دارای بخشی به نام زنان است که هدف اصلی آن توانمندسازی زنان عراقی، گسترش نقش زنان در توسعه اجتماعی و اقتصادی، افزایش شعور اجتماعی به‌ویژه در حوزه برابری زنان و مردان در جامعه و محیط کار و همچنین رایزنی با دولت عراق در راستای حرکت به‌سوی توانمندسازی زنان عنوان شده است.

در حوزه جوانان بازوی اصلی شورا، شبکه مدیران اجرایی جوان است.

شبکه مدیران اجرایی جوان بستری برای تقویت و حفظ روابط بلندمدت میان عراق و انگلیس از طریق گردهم‌آوردن جوانان متخصص عراقی و انگلیسی و طرح ایده‌ها و حمایت از این ایده‌های مطرح‌شده شورای تجاری بریتانیا و عراق است. این شبکه نماینده یک برنامه جامع متنوع و گسترده برای تقویت همکاری و تشویق گفت‌وگو هست و در حمایت از توسعه پیوند میان شبکه تجاری، دانشگاهی و فرهنگی در عراق ایجاد شده است.

اهداف اصلی شبکه مدیران اجرایی جوان را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد:

۱. ارتباط میان متخصصان، مدیران اجرایی، کارآفرینان و بازرگانان جوان (۲۵ تا ۴۰ ساله اعم از زن و مرد) از طریق رسانه‌های اجتماعی و شخصیت‌های برجسته و همچنین برگزاری همایش‌ها؛
 ۲. حمایت از توسعه آکادمیک و حرفه‌ای از طریق ایجاد ارتباط قوی با اعضای شورای بازرگانی بریتانیا در عراق با ارائه فرصت‌های ارزشمند برای شبکه‌سازی، راهنمایی و آموزش.
- شبکه مدیران اجرایی جوان زمینه گفت‌وگوی کاری میان اعضای جوان را فراهم خواهد کرد تا راه‌ها و ابزارهایی را ارائه دهند که

از طریق آن می‌توان از وب و رسانه‌های اجتماعی برای ایجاد یک شبکه بین‌المللی بهتر میان نسل جدید در عراق و انگلیس استفاده کرد. شبکه مدیران اجرایی جوان استفاده از بستر شبکه‌های اجتماعی را در راستای ایجاد ارتباطات شخصی از طریق فیس‌بوک، لینکدین، یوتیوب و وبلاگ‌ها مدنظر قرار داده است.

در زمینه اقدامات شورای تجاری بریتانیا و عراق می‌توان به چند اقدام تأثیرگذارش اشاره کرد:

۱. تشکیل شبکه فارغ‌التحصیلان عراق دانشگاه‌های انگلیس: تشکیل این شبکه با برپایی همایشی در دسامبر سال ۲۰۲۱ در بغداد با حمایت شورای تجاری بریتانیا و عراق و با همکاری وزارت آموزش عالی عراق صورت پذیرفت. در این همایش یاسین العیساوی معاون، وزیر آموزش عالی عراق، به سخنرانی پرداخت. اهداف تشکیل این شبکه، گسترش همکاری‌های آموزشی و دانشگاهی میان فارغ‌التحصیلان عراقی با دانشگاه‌های خود در انگلیس و همچنین توسعه برنامه همکاری میان حوزه آموزش عالی عراق و انگلیس عنوان شد. هدف دیگر تشکیل این شبکه ایجاد پل ارتباطی میان شورای تجاری بریتانیا و عراق با دانشگاه‌های عراقی در راستای حمایت از ایده‌ها و طرح‌های ابتکاری در فرایند تولید تا حصول به نتیجه عنوان شد. مدیر شورای تجاری بریتانیا و عراق هدف اصلی این شبکه را تشویق و همچنین توسعه همکاری میان فارغ‌التحصیلان عراق دانشگاه‌های انگلیس با دانشگاه‌های خود در این کشور و انتقال تجربه و دانش به دانشگاه‌های عراق عنوان کرد.

۲. نشست‌های تخصصی در زمینه میراث فرهنگی با مشارکت دانشگاه لیستر انگلیس و با حمایت شورای تجاری بریتانیا و عراق برگزار کرد.

۳. همایش بین‌المللی فناوری در بغداد در ۳۰ آوریل ۲۰۱۹ در هتل بابل برگزار شد. یکی از اولویت‌های اصلی شورای تجاری بریتانیا و

عراق حمایت از شبکه‌های فناوری در عراق به‌ویژه شبکه‌های فناوری مرتبط با جوانان است.

۴. کارگاه آموزشی در راستای آماده‌سازی دانشگاه‌های عراق برای همکاری‌های بین‌المللی برگزار کرد. این کارگاه را شورای تجاری بریتانیا و عراق، دانشگاه لیستر انگلیس، شبکه نهرین و دانشگاه کالیفرنیا با همکاری وزارت آموزش عالی عراق برگزار کردند. در این کارگاه آموزشی ۱۵ رئیس و معاون دانشگاه عراق حضور داشتند. این کارگاه در محل وزارت آموزش عالی عراق و در راستای افزایش مهارت‌های پژوهشی در دانشگاه‌های عراق برگزار شد.

۴-۳ کنسرسیوم دانشگاه‌های بریتانیایی برای عراق

دیپلماسی آموزشی به‌واسطه ظرفیت‌های گسترده‌ای که در بهره‌گیری از روندهای آموزشی و علمی جهت انگاره‌سازی و برساختن هویت‌هایی هم‌سو با منافع دولت‌ها خلق می‌کند به ابزار مؤثر و کارآمدی جهت تأمین اهداف و منافع دولت‌ها تبدیل شده است. در این نوع دیپلماسی، کار ویژه و خاص آموزش یعنی ایجاد تغییرات نسبتاً پایدار در رفتار، باورها و توانمندی‌های مخاطبان از طریق فرایندهای آموزشی و یادگیری، با کار ویژه دیپلماسی عمومی، که همانا جذب مخاطبان از طریق اقناع و مجاب‌سازی به‌واسطه تأثیر بر نگرش‌ها و هویت‌های مخاطبان برای تأمین منافع طرف مقابل است، تلفیق شده و در قالب مفهوم «دیپلماسی آموزشی» می‌تواند جهت انگاره‌سازی‌های هویتی برآورنده منافع و اهداف دولت‌ها باشد. دیپلماسی آموزشی به انگلیس امکان می‌دهد تا با بهره‌گیری از ظرفیت‌های علمی و فرایندهای آموزشی، به جذب دانشجویان بین‌المللی در دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی خود اهتمام ورزد و ضمن تلاش برای برساختن انگاره‌ای مثبت از هویت خویش به‌عنوان دولتی با ظرفیت‌های بالای توانمندی‌های علمی و سرمایه‌گذاری‌های آموزشی، به اشاعه الگوهای هویتی خود از طریق

دیپلماسی آموزشی و اثرگذاری بر نگرش‌ها و هویت‌های مخاطبان خود مبادرت کند.

در این زمینه دیپلماسی آموزشی انگلیس از برخی مزیت‌های اصلی بهره‌مند است. در این زمینه می‌توان به دو مزیت اصلی اشاره کرد که عبارت است از: زبان انگلیسی و دیگری کیفیت نظام آموزش عالی. در راستای بهره‌مندی انگلیس از ظرفیت‌های خود در حوزه دیپلماسی آموزشی در صحنه عراق شاهد شکل‌گیری نهادهایی هستیم که به صورت خاص مأموریتشان براساس این مأموریت تعریف شده است. یکی از اصلی‌ترین نهادهای ایجادشده پس از اشغال عراق، کنسرسیوم دانشگاه‌های بریتانیایی برای عراق هست.

کنسرسیوم دانشگاه‌های بریتانیایی برای عراق مجموعه‌ای از دانشگاه‌های انگلیس است که در راستای حمایت از حوزه آموزش عالی در عراق فعالیت می‌کنند. این کنسرسیوم با مشارکت کمیته عالی توسعه آموزش عراق و همچنین شورای بریتانیا کار می‌کند. هدف اصلی این نهاد تسهیل روند انتقال دانشجویان و استادان از عراق به انگلیس برای انجام پروژه‌های تحقیقاتی و ایجاد شبکه ارتباطی میان دانشجویان و استادان عراقی با دانشگاه‌های انگلیس است.

مبنای اصلی فعالیت کنسرسیوم دانشگاه‌های بریتانیایی برای عراق نیازسنجی موجود در حوزه آموزش عالی عراق و همچنین ایجاد پل دسترسی برای دانشجویان و استادان عراقی به دانشگاه‌های انگلیس در راستای برطرف کردن این نیازهاست.

کنسرسیوم دانشگاه‌های بریتانیایی برای عراق باور دارد که مؤثرترین راه کمک به حوزه آموزش عالی در عراق اتخاذ یک رویکرد هماهنگ، به اشتراک گذاشتن اطلاعات، نیازها و راه‌حل‌های مشکلات شناسایی شده است.

کنسرسیوم دانشگاه‌های بریتانیایی برای عراق در حال حاضر ۴۴ عضو

دارد. در واقع ۴۴ دانشگاه انگلیسی تشکیل دهنده اصلی این کنسرسیوم هستند. این کنسرسیوم را یک مدیر و یک هیئت اجرایی، که از سوی اعضا و شرکای آن انتخاب می‌شوند، مدیریت می‌کنند.

کنسرسیوم دانشگاه‌های بریتانیایی برای عراق در سال ۲۰۰۳ برای حمایت از بازسازی حوزه آموزش عالی در عراق تأسیس شد. این نهاد را یک هیئت اجرایی هشت نفره اداره و یک مدیر مدیریت می‌کند.

وظیفه اصلی کنسرسیوم دانشگاه‌های بریتانیایی برای عراق، یافتن دانشگاه مناسب برای دانشجویانی بود که موفق می‌شدند از سوی دفتر کمیته عالی توسعه آموزش در عراق، که به وسیله نخست‌وزیر این کشور اداره می‌شد، بورسیه تحصیلی خارج از کشور را دریافت کنند. اهداف اصلی کنسرسیوم دانشگاه‌های بریتانیایی برای عراق این گونه بوده است:

۱. همکاری با سازمان‌هایی هم‌سو که دارای مأموریت مشترک هستند، مانند شورای بریتانیا و دانشگاه‌های انگلیس؛
۲. انتقال و تبادل تجربه و دانش فنی انگلیس، انتقال توانمندی‌ها و بهینه‌ساختن کارایی در راستای برآورده کردن نیازهای حوزه آموزش عالی عراق؛
۳. تبادل اطلاعات با اعضای کنسرسیوم و دیگر بخش‌ها و سازمان‌های فعال مربوطه در حوزه آموزش عالی عراق؛
۴. توانمندسازی دانشجویان عراقی از طریق کمیته عالی توسعه آموزش و پرورش برای تحصیل در دانشگاه‌های عضو کنسرسیوم دانشگاه‌های بریتانیایی برای عراق.

– ابتکار آموزشی عراق

برنامه ابتکار آموزشی عراق را نوری المالکی، نخست‌وزیر عراق، راه‌اندازی کرد. این برنامه در راستای فراهم کردن فرصت‌های آموزشی در خارج از کشور برای دانشجویان عراقی به‌عنوان بخشی از طرح

توانمندسازی حوزه آموزش عالی عراق طراحی گردید. تمرکز اصلی برنامه ابتکار آموزشی عراق ارائه بورسیه تحصیلی برای اعزام ۱۰ هزار دانشجوی عراقی برای تحصیل در خارج از کشور در دانشگاه‌های انگلیس، آمریکا، کانادا، استرالیا و کشورهای دیگر بود. این طرح را کمیته عالی توسعه آموزش عراق اجرا کرد.

کنسرسیون دانشگاه‌های بریتانیایی برای عراق پروژه‌ای آزمایشی برای اعزام ۵۰۰ دانشجوی عراقی را به دانشگاه‌های انگلیس آغاز کرد. کنسرسیون دانشگاه‌های بریتانیایی برای عراق، در حال حاضر همکاری نزدیکی را با کمیته عالی توسعه آموزش و پرورش، شورای بریتانیا و سازمان‌دهندگان پروژه رابط برای حمایت از برنامه ابتکار آموزشی عراق دارد. این بورسیه‌های تحصیلی از سوی دولت عراق به دانشجویان این کشور ارائه شده بود و تنها دانشگاه‌های انگلیسی، میزبان این دانشجویان بورسیه بودند. هرچند خود دولت انگلیس نیز بورسیه‌ای با نام چونینگ (Chevening) به دانشجویان علاقه‌مند به تحصیل در دانشگاه انگلیس ارائه می‌کند که در این زمینه نیز دانشجویان عراقی می‌توانند درخواست خود را ارائه کنند.

بورسیه تحصیلی چونینگ انگلیس یکی از بزرگ‌ترین بورس‌های تحصیلی این کشور است که هر ساله تعداد زیادی دانشجوی علاقه‌مند به تحصیل در انگلیس را از سراسر جهان جذب می‌کند. این بورسیه تحصیلی تمام هزینه‌های دانشجو حتی بلیت رفت و آمد به انگلیس را در برمی‌گیرد.

– تغییر ماهیت مأموریت کنسرسیون دانشگاه‌های بریتانیایی برای عراق

با توجه به فضای سیاسی و امنیتی عراق و همچنین فقدان منابع مالی لازم نزد دولت عراق برای اعزام دانشجویان عراقی به خارج از کشور در قالب بورسیه‌های تحصیلی، این کنسرسیون مأموریت اصلی خود را تغییر داد، مأموریتی که ابتدا آن را اعزام دانشجویان بورسیه عراقی تعریف کرده بود.

در حال حاضر کنسرسیوم دانشگاه‌های بریتانیایی برای عراق در زمینه برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت و بلندمدت و تابستانی زبان انگلیسی ویژه دانشجویان عراقی و ایجاد پل ارتباطی میان دانشجویان عراقی و دانشگاه‌های عضو کنسرسیوم ایفای نقش می‌کند. برگزاری کارگاه‌های آموزشی، نشست‌ها و ویژه‌استادان و دانشجویان بخشی دیگری از اقدامات کنونی این کنسرسیوم است. مهم‌ترین زمینه فعالیت کنسرسیوم در حوزه اطلاع‌رسانی هست. این کنسرسیوم به‌عنوان بانک اطلاعاتی جامعه، اطلاعات کاملی درباره معرفی نظم آموزشی و دانشگاه‌های انگلیس و همچنین شرایط پذیرش در این دانشگاه‌ها، پیش‌روی دانشجویان عراقی قرار می‌دهد. هدف اصلی این اقدام تسهیل در روند جذب و پذیرش دانشجویان عراقی است و کنسرسیوم همچنین در این زمینه به‌عنوان تسهیلگر فعالیت می‌کند.

۴-۴ مؤسسه بریتانیایی برای مطالعه عراق

یکی از مهم‌ترین اقدامات در راستای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فرهنگی، انجام مطالعات بینابین و شناختی است. این حوزه شناختی کمک خواهد کرد تا با شناخت بهتری در راستای تدوین برنامه‌ها و اقدامات فرهنگی حرکت کنیم. در واقع یافته‌ها و داده‌های حاصل از پروژه‌های پژوهشی و مطالعات شناختی به‌مثابه نقشه راهی هست برای هرگونه اقدام فرهنگی. اهمیت این حوزه شناختی را می‌توان در دیپلماسی فرهنگی انگلیس در صحنه عراق مشاهده کرد. تأسیس مؤسسه‌ای با پوشش انجام مطالعات باستان‌شناسی در نزدیک به ۹ دهه پیش، نمایانگر اهمیت این موضوع نزد سیاست‌گذاران انگلیسی فعال در حوزه عراق بوده است. در واقع حوزه عملکردی این نهاد تنها به حوزه باستان‌شناسی و میراث فرهنگی ختم نمی‌شده است و حوزه‌های جانبی آن در واقع اهمیت بیشتری داشته‌اند: حوزه‌هایی چون انسان‌شناختی، قوم‌شناسی و رفتارشناسی فرد عراقی. بررسی آرشیو گزارش مؤسسه بریتانیایی برای مطالعه عراق، که از سال ۱۹۳۲ موجود است، این موضوع را نشان می‌دهد.

مؤسسه بریتانیایی برای مطالعه عراق یک مؤسسه خیریه در انگلیس به شمار می‌رود. این مؤسسه در سال ۱۹۳۲ با نام مدرسه باستان‌شناسی بریتانیا در عراق تأسیس شد. این مدرسه در سال ۱۹۳۲ در راستای تکریم فعالیت‌های گرتروود بل، باستان‌شناس معروف فقید انگلیسی، تأسیس گردید. هدف اولیه این مدرسه تأمین بودجه حفاری‌های باستان‌شناسان و ارائه بورسیه به دانشجویان بریتانیایی‌ای بود که روی پروژه‌های باستان‌شناسی در عراق کار می‌کردند.

این مدرسه پیش از آغاز جنگ جهانی دوم، کارهای حفاری در عراق انجام می‌داد. با شروع جنگ جهانی دوم فعالیت این مدرسه متوقف و بار دیگر در سال ۱۹۴۸ از سر گرفته شد که این فعالیت تا سال ۱۹۹۰ به صورت مستمر ادامه یافت. این مدرسه از سوی دولت انگلیس تأمین مالی می‌شد و در سال ۱۹۴۶ دفتر خود را در بغداد افتتاح کرد.

در دهه ۹۰ میلادی به علت شرایط ویژه سیاسی عراق، دولت عراق از فعالیت این مؤسسه جلوگیری کرد. با وجود این، روابط صمیمانه این نهاد با وزارت آثار باستانی عراق حفظ شد و ارتباط با باستان‌شناسان عراقی ادامه یافت.

پس از اشغال عراق در سال ۲۰۰۳، این مدرسه منابع مالی خود را به کمک به بازسازی میراث فرهنگی عراق اختصاص داد؛ اما دولت انگلیس در سال ۲۰۰۷ بودجه این نهاد را کاهش فراوان داد و سپس در سال ۲۰۰۹ به طور کامل متوقف کرد. این مدرسه همچنین از منابع خصوصی درآمد حاصل می‌کرد. در ۱۲ دسامبر سال ۲۰۰۷، نام این مدرسه به مؤسسه بریتانیایی برای مطالعه عراق تغییر یافت. حوزه اصلی فعالیت این مؤسسه، حمایت مالی و انجام تحقیق و آموزش درباره عراق و کشورهای همسایه است. حوزه‌های فعالیت مؤسسه بریتانیایی برای مطالعه عراق عبارت‌اند از: انسان‌شناسی، باستان‌شناسی، تاریخ، جغرافیا، زبان‌ها، حوزه‌های دیگر علوم انسانی و علوم اجتماعی. پژوهش‌های این مؤسسه، بازه زمانی دوران باستان تا دوران معاصر را دربرمی‌گیرد.

– فعالیت‌های مؤسسه بریتانیایی برای مطالعه عراق

مؤسسه بریتانیایی برای مطالعه عراق، طیف وسیعی از کمک‌های مالی برای انجام پروژه‌های تحقیقاتی و همایش‌های علمی را بر عهده دارد. این مؤسسه تأمین مالی و همچنین فراهم کردن بسترهای لازم برای برگزاری فعالیت‌های پژوهشی در زمینه عراق چون نشست‌ها، همایش‌ها و دیگر رویدادهای عمومی در لندن، شهرهای دیگر انگلیس و داخل خاک عراق را بر عهده دارد. مؤسسه بریتانیایی برای مطالعه عراق همچنین در زمینه حمایت، آموزش و تأمین تجهیزات موردنیاز متخصصان عراقی در حوزه میراث فرهنگی این کشور فعالیت می‌کند. زمینه‌های فعالیت مؤسسه بریتانیایی برای مطالعه عراق را می‌توان در ۴ دسته تقسیم‌بندی کرد. دسته نخست به تأمین مالی طرح‌های پژوهشی استادان و پژوهشگران عراقی فعال در حوزه میراث فرهنگی و باستان‌شناسی اختصاص دارد. دسته دیگر فعالیت‌های این نهاد، ساماندهی و حمایت مالی از دوره‌های آموزشی، نشست‌های علمی و تخصصی در زمینه‌های فرهنگی، گردشگری و میراث فرهنگی عراق است. اعطای بورسیه‌های تحصیلی در زمینه‌های باستان‌شناسی و میراث فرهنگی بخش دیگری از حوزه‌های فعالیت این نهاد است. انتشار سالنامه و فصلنامه‌های پژوهشی آخرین حوزه اصلی فعالیت این مؤسسه است.

یکی از پروژه‌های اصلی این نهاد موزه بصره است. مؤسسه بریتانیایی برای مطالعه عراق با مشارکت و همراهی گروهی با نام «دوستان موزه بصره» توانست در سال ۲۰۱۶ نخستین فاز این موزه، یعنی سالن میراث بصره، را افتتاح کند. با ارائه کمک مالی این مؤسسه، ۳ سالن دیگر این موزه یعنی سالن دوران آشوریان، سالن تمدن بابل و سالن تمدن سومر تجهیز و تکمیل و در ماه مارس ۲۰۱۹ افتتاح شدند. در این زمینه باید به نقش صندوق حمایت فرهنگی انگلیس نیز اشاره شود. در سال ۲۰۲۰ با حمایت صندوق حمایت فرهنگی انگلیس،

کتابخانه موزه بصره نیز افتتاح شد.

یکی از حوزه‌های اصلی فعالیت مؤسسه بریتانیایی برای مطالعه عراق حوزه انتشار کتاب، فصلنامه و مجله در حوزه‌های مرتبط با تاریخ و فرهنگ عراق است. مهم‌ترین اثر در این زمینه، سالنامه پژوهشی است که در این مؤسسه دارای قدمتی نزدیک به ۹ دهه است. سالنامه پژوهشی با نام «العراق» درباره تاریخ، هنر، باستان‌شناسی، مذهب و حیات اجتماعی و اقتصادی عراق هست که از سال ۱۹۳۴ به صورت مستمر منتشر شده است. این سالنامه پژوهشی را انتشارات دانشگاه کمبریج منتشر می‌کند.

خبرنامه بخش دیگری از فعالیت‌های مؤسسه بریتانیایی برای مطالعه عراق است که در حوزه نشر اطلاعات صورت می‌پذیرد. این خبرنامه‌ها به صورت فصلی منتشر می‌شود.

انتشار مجله بین‌المللی مطالعات عراق معاصر بخش دیگری از فعالیت این نهاد در راستای تبادل و انتقال داده‌ها درباره عراق است. این مجله، که ۳ بار در سال به دو زبان انگلیسی و عربی منتشر می‌شود، از سال ۲۰۰۷ انتشار یافته است. موضوعات اصلی این مجله بین‌المللی درباره هنر، تاریخ، فرهنگ، سیاست و اقتصاد در عراق کنونی و دیگر کشورهای عربی خاورمیانه است. نام این مجله بین‌المللی اخیراً به نام مجله «بین‌المللی مطالعات عراق معاصر و جهان عرب» تغییر یافت.

۵. فرجام سخن

دولت انگلیس به دنبال آن است تا با گسترش برنامه‌های فرهنگی و آموزشی خود با مخاطبان جوان عراقی ارتباط برقرار کرده و پلی با رهبران آینده کشورها به‌ویژه عراق ایجاد کند. این کشور از طریق برنامه‌های دیپلماسی فرهنگی مانند تبادلات دانشجویی و بورسیه‌های تحصیلی، پروژه‌های بین‌المللی آموزشی، برنامه‌های سخنرانی،

بازدیدهای ترتیب داده‌شده برای خبرنگاران، توسعه زبان انگلیسی و ... درحال انتقال ارزش‌ها و اصول اخلاقی خود است. انگلیس در پیشبرد دیپلماسی فرهنگی خود در جامعه عراق از مزیت‌هایی چون قدمت حضور فرهنگی در سطح این کشور، شناخت عمیق از جامعه عراق و ارتباط با اقشار مختلف این جامعه، زبان انگلیسی به‌عنوان زبان بین‌المللی و همچنین کیفیت بالای آموزش عالی خود بهره‌مند است؛ اما درعین‌حال نقاط ضعف جدی نیز دارد. نخستین نقطه‌ضعف، فقدان پیوندهای فرهنگی و اجتماعی میان جامعه انگلیس و عراق است. موضوعی دیگری که باید به آن توجه داشت، ذهنیت و برداشت مردم عراق از حضور انگلیس است. نوعی برداشت منفی درباره انگلیس طی دهه‌های گذشته میان اقشار مختلف مردم عراق شکل گرفته است. اشغال عراق در سال ۲۰۰۳ از سوی آمریکا و انگلیس، نقش آفرینی مخرب در طول تاریخ معاصر عراق (مانند انقلاب ۱۹۲۰ علیه انگلیسی‌ها) موضوعاتی است که باعث تقویت این نگاه منفی شده است. درحال حاضر حوزه تمرکز انگلیس در صحنه عراق بیشتر معطوف به حوزه سیاسی در درجه نخست و حوزه نظامی و امنیتی در درجه دوم است. جمهوری اسلامی ایران علی‌رغم دارا بودن برخی چالش‌ها در راستای انجام فعالیت‌های فرهنگی خود در سطح جامعه عراق از نقاط قوت بالفعل برخوردار است که دیگر کشورها فاقد آن هستند. وجود پیوندهای عمیق فرهنگی، دینی و مذهبی و نوعی پیوندهای اجتماعی در قالب امتداد عشایری، وجود مرزهای گسترده و ... به‌عنوان نقاط قوت جمهوری اسلامی ایران در پیشبرد دیپلماسی فرهنگی در عراق به شمار می‌رود.

تصویر شماره ۱: تصویری از برنامه‌های فرهنگی انگلیس در عراق

فصل سوم: دیپلماسی فرهنگی هلند در عراق با نگاهی به جامعه مخاطب

۱. مقدمه

روابط هلند و عراق دارای عمری چنددهه‌ای است. هرچند که در حوزه روابط دو کشور، برخی از حوزه‌ها و ابعاد در اولویت بوده و برخی از حوزه‌ها اهمیت کمتری داشته‌اند؛ حوزه فرهنگ شاید از کم‌اهمیت‌ترین حوزه روابط میان هلند و عراق طی دهه‌های گذشته، حتی پس از سقوط حاکمیت حزب بعث در سال ۲۰۰۳ و شکل‌گیری ساختار سیاسی جدید در عراق و نیز برخی از حوزه‌های خاص در روابط دو کشور غالب بوده است. نیم‌نگاهی به حوزه فرهنگی در فرایند روابط دو کشور در سال‌های گذشته شده که در ذیل تفاهم‌نامه‌های کلان و جامع امضاشده میان دو کشور بوده است. در واقع حوزه فرهنگی هیچ‌گاه حوزه اصلی همکاری میان طرفین نبوده است. در تفاهم‌نامه همکاری میان هلند و عراق که در سال ۱۹۸۳ در حوزه‌های اقتصادی و فنی به امضا رسیده، تنها در برخی مواد به همکاری‌های فرهنگی و علمی با نگاهی به حوزه‌های فنی و اقتصادی توجه شده است. در این زمینه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

ماده ۲: اجرای همکاری‌های فنی در حوزه‌های زیر صورت خواهد پذیرفت:

الف) تحصیل یا فرصت مطالعاتی دانشجویان برای انجام پژوهش‌های خود در دانشگاه‌های صنعتی هلند و دانشگاه کشاورزی این کشور؛

ب) آموزش کادر عراقی از طریق برگزاری دوره‌های تحصیلات تکمیلی از سوی هلند در زمینه‌های مختلف و به‌ویژه در حوزه کشاورزی؛
ج) انتقال تجارب فنی هلند در زمینه ایجاد دانشکده‌های فنی و حرفه‌ای در عراق در حوزه‌های کشاورزی، صنعت و خدمات مهندسی در زمینه طراحی و ساخت؛

د) تبادل دانش علمی و فنی.

پس از سال ۲۰۰۳ نیز حضور و فعالیت هلند در زمینه‌های خاصی صورت گرفته است. بخش اعظم فعالیت‌های صورت گرفته از سوی هلند در زمینه اراده خدمات بشردوستانه و انسان‌دوستانه، گسترش حقوق بشر و همچنین گسترش کشاورزی در عراق بوده است. نکته‌ای که باید به آن توجه داشت، آن است که حضور هلندی‌ها اغلب به صورت غیرمستقیم و در قالب پوشش سازمان‌های وابسته به سازمان ملل متحد چون یونیسف، کمیساریای پناهجویان و... صورت پذیرفته است. در این مدل و الگوی همکاری، هلند بیشتر نقش تأمین‌کننده مالی را بر عهده داشته و اجرای آن از سوی سازمان‌های تابعه سازمان ملل صورت پذیرفته است؛ الگویی که هلندی‌ها تا به امروز از آن در راستای ارائه خدمات اجتماعی در بخش‌های مختلف کشور عراق از آن استفاده می‌کنند.

بروز و ظهور داعش و همچنین اشغال بخش‌هایی از خاک عراق از سوی این گروهک، باب جدیدی را در روابط هلند و عراق گشود. حوزه همکاری‌های نظامی و امنیتی حوزه جدیدی بود که در روابط

دو کشور گشوده شد. مشارکت در نبرد علیه داعش، ارائه خدمات مستشاری و همچنین آموزش‌های نیروهای نظامی عراق بخشی از اقدامات صورت گرفته در این حوزه بوده است. در ادامه به بررسی روابط فرهنگی میان دو کشور و همچنین دیپلماسی فرهنگی هلند در عراق پرداخته خواهد شد.

۲. دیپلماسی فرهنگی هلند در عراق

دیپلماسی فرهنگی هلند در عراق را باید حوزه‌ای نوپا دانست که چندان زمان زیادی از آغاز آن نمی‌گذرد. با توجه به اولویت داشتن سایر حوزه‌ها در روابط میان هلند و عراق و کم‌اهمیت بودن حوزه روابط فرهنگی در سال‌های گذشته، شاهد اقدامات معدود فرهنگی از سوی سفارت هلند در بغداد بوده‌ایم؛ از جمله اقدامات متعارفی که تمامی کشورهای در حوزه دیپلماسی فرهنگی مورد بهره‌برداری قرار می‌دهند، اقداماتی چون اعطای بورسیه‌های تحصیلی، شرکت در نمایشگاه‌های فرهنگی و هنری و ارتباط‌گیری با افشار و نخبگان جامعه هدف در قالب دیپلماسی عمومی.

شاید بتوان مبدأ اصلی تمرکز هلند به دیپلماسی فرهنگی خود در کشور عراق را از سال ۲۰۱۸ به بعد دانست. در واقع از سال ۲۰۱۸ به بعد هلندی‌ها وارد حوزه جدیدی از فعالیت خود در خاک عراق شدند که پیش‌تر به صورت مستقل و پرننگ وجود نداشت.

بخشی از اقدامات فرهنگی هلند نیز در سال‌های گذشته در قالب برنامه‌های سازمان‌های تابعه سازمان ملل متحد در عراق صورت می‌پذیرفت. در واقع هلندی‌ها با حفظ الگوی قبلی خود، یعنی استفاده از ظرفیت و پوشش سازمان‌های بین‌المللی چون سازمان‌های وابسته به سازمان ملل متحد (الگوی فعالیت غیرمستقیم)، الگوی جدید خود را مبنی بر حضور و فعالیت مستقیم فرهنگی در عراق مدنظر قرار داده‌اند.

بدیهی است که در این الگوی نقش آفرینی مستقیم، هلندی‌ها با توجه به پیوندهای ضعیف با جامعه میزبان و همچنین ظرفیت محدود پیشبرد دیپلماسی فرهنگی خود از یک سو به گزینش جامعه مخاطب خود و از سوی دیگر به مشخص کردن حوزه جغرافیایی فعالیت فرهنگی خود اقدام کرده‌اند. شاید یکی از دلایلی که موجب شده است تا کنون نیز هلند تا حدودی از الگوی غیرمستقیم در راستای پیشبرد برنامه‌های فرهنگی خود در جامعه عراق بهره‌بردار این نکته باشد که پیوندهای ضعیف و همچنین ظرفیت محدود موجب شده تا هلند به مدلی ترکیبی در پیشبرد دیپلماسی فرهنگی خود در عراق تکیه کند؛ یعنی الگوی ترکیبی فعالیت غیرمستقیم در قالب سازمان‌های بین‌المللی و الگوی حضور گزینشی، محدود و مستقیم.

یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌ها در دیپلماسی فرهنگی، مخاطب‌شناسی است. کشور هلند نیز در راستای پیشبرد دیپلماسی فرهنگی خود مخاطب‌شناسی را در دستور کار قرار داده و اقشار و گروه‌های خاص از جامعه عراق را به عنوان هدف و مخاطب برنامه‌های فرهنگی خود گزینش کرده است. بدیهی است این اقدام با توجه به اصل تأثیرگذاری مخاطب بر جامعه میزبان و همچنین فراوانی آن صورت پذیرفته است. با بررسی اقدامات فرهنگی صورت‌پذیرفته از سوی سازمان‌های رسمی و غیررسمی هلندی فعال در کشور عراق، می‌توان تا حد زیادی به جامعه مخاطب دیپلماسی فرهنگی این کشور پی برد. جامعه اصلی مخاطب دیپلماسی فرهنگی هلند در عراق عبارت است از: زنان، جوانان و کودکان.

آنچه باید به آن توجه داشت این است که تقسیم‌بندی بر مبنای میزان اولویت صورت پذیرفته است. این گونه که مخاطب اول برنامه‌های فرهنگی هلند در عراق را زنان تشکیل می‌دهند. مخاطب دوم برنامه‌های فرهنگی هلند در عراق را نیز جوانان تشکیل می‌دهند.

در زمینه کودکان، اقدامات فرهنگی انجام شده زیاد نبوده و بیشتر در قالب سازمان‌های بین‌المللی به‌ویژه یونیسف و با حمایت مالی کشور هلند در حال انجام است.

زنان نیمی از جامعه عراق را تشکیل می‌دهند و همچنین نقش تأثیرگذاری در جوامع سنتی چون عراق ایفا می‌کنند. جوانان نیز هرم اصلی جمعیتی عراق را تشکیل می‌دهند و این موضوع باعث شده تا بسیاری از کشورها در راستای پیشبرد برنامه‌های فرهنگی خود در عراق بر سرمایه‌گذاری در موضوع جوانان در عراق تمرکز و توجه شایانی داشته باشند.

در زمینه حوزه جغرافیایی برنامه‌های فرهنگی هلند در کشور عراق نیز باید به این نکته اشاره شود که هلندی‌ها با توجه به ظرفیت محدود خود در سطح استان‌های عراق اقدام به گزینش جغرافیایی کرده و توان خود را در برخی از مناطق جغرافیایی متمرکز ساخته‌اند. بررسی برنامه‌های فرهنگی اجرا شده از سوی هلند در کشور در سال‌های گذشته نمایانگر آن است که ۳ منطقه اصلی جغرافیایی برای پیشبرد دیپلماسی فرهنگی این کشور گزینش و انتخاب شده است. این ۳ منطقه عبارت‌اند از: استان بغداد به‌عنوان پایتخت عراق، اقلیم کردستان به‌عنوان تنها اقلیم فدرال در عراق و در آخر مناطق آزاد شده از چنگال داعش چون استان نینوا و اردوگاه‌های آوارگان.

۳. زنان: اولویت نخست دیپلماسی فرهنگی هلند در عراق

زنان نزدیک به نیمی از جامعه عراق را تشکیل می‌دهند. این امر باعث شده تا بسیاری از بازیگران فعال در حوزه عراق به این قشر خاص توجه ویژه‌ای نشان دهند. برنامه‌های فرهنگی هلند در زمینه زنان سابقه‌ای چندان طولانی ندارد. در واقع آغاز و طلوع توجه هلندی‌ها به موضوع زنان در عراق را می‌توان از سال ۲۰۱۹ به بعد دانست.

برنامه‌های فرهنگی هلند در زمینه این قشر مهم از جامعه عراق را می‌توان در چند دسته زیر تقسیم‌بندی کرد:

۳-۱ حمایت از سازمان‌های مردم‌نهاد عراقی فعال در حوزه زنان

هلند حمایت از این‌گونه سازمان‌های مردم‌نهاد را دارای تأثیرگذاری فزاینده بر جامعه عراق و مؤلفه‌ای در زمینه تغییر ارزش‌ها و باورهای مردم و جامعه عراق می‌داند. یکی از حوزه‌های اصلی که هلند از خلال آن در پی دستیابی به اهداف بلندمدت خود در جامعه عراق است، موضوع فرهنگ‌سازی و آگاهی‌بخشی زنان و دختران جوان عراقی در راستای مبارزه با خشونت جنسیتی و همچنین در مرحله بعد توانمندسازی آن‌هاست.

در زمینه حمایت از سازمان‌های مردم‌نهاد عراقی فعال در حوزه زنان می‌توان به صورت مشخص به دو سازمان مردم‌نهاد به‌عنوان نمونه اشاره کرد. این دو سازمان در بغداد و اربیل مشغول به فعالیت بوده و از سوی سفارت هلند در بغداد مورد حمایت مالی و معنوی قرار گرفته‌اند. سازمان آزادی زنان در عراق که مقر آن در بغداد واقع است و به‌عنوان یکی از سازمان‌های طرفدار حقوق زنان به شمار می‌رود، مورد حمایت سفارت هلند قرار دارد که سفیر هلند در بغداد اقدام به بازدید از این سازمان مردم‌نهاد کرده است. همچنین رئیس این سازمان مردم‌نهاد به نام پناز محمد موفق شد تا جایزه سال هلند در زمینه حقوق بشر به نام «تولپ» را از آن خود کرده و طی مراسمی در سفارت هلند نشان این جایزه حقوق بشری را از سفیر هلند در بغداد دریافت کند.

سازمان مردم‌نهاد دیگری که می‌توان به صورت مشخص به آن اشاره کرد، سازمان توانمندسازی زنان در اربیل است. این سازمان نیز مورد حمایت سفارت هلند در بغداد بوده و دیدارهایی از سوی دیپلمات‌های سفارت هلند در بغداد از این سازمان مردم‌نهاد و همچنین دیدار با رئیس و اعضای اجرایی صورت پذیرفته است.

۳-۲ برنامه گسترش و ترویج توانمندسازی اجتماعی و اقتصادی زنان رهایی‌یافته از جنگ

این برنامه در پی آزادسازی مناطق اشغال‌شده از سوی داعش به‌ویژه در مناطق شمال غرب عراق، یعنی استان نینوا و به‌صورت خاص در اردوگاه‌های آوارگان انجام شده است. نام کامل این برنامه، ترویج توانمندسازی اجتماعی و اقتصادی، افزایش کرامت و رفاه زنان رهایی‌یافته از نزاع و جنگ در عراق است. این برنامه از دو مؤلفه اصلی تشکیل شده است: نخست توانمندسازی زنان آسیب‌دیده از جنگ و دیگر ایجاد قدرت رهبری و مبارزه با بحران‌ها. برگزاری دوره‌های آموزشی در زمینه‌های فنی و هنری، اعطای تسهیلات برای ایجاد اشتغال به زنان آسیب‌دیده از جنگ با داعش، بخشی از اقدامات انجام‌شده در این زمینه است.

شاید اصلی‌ترین مخاطب این برنامه زنان ایزدی رهایی‌یافته از چنگال داعش هستند که در حال حاضر در اردوگاه‌های آوارگان حضور دارند. بررسی اقدامات انجام‌شده در خلال این برنامه نمایانگر آن است که زنان ایزدی استان نینوا، که از جنگ با داعش آسیب دیده‌اند، یکی از اهداف اصلی برنامه‌های فرهنگی هلند در حوزه زنان در عراق هستند.

۳-۳ برنامه دانش نارنجی

برنامه دانش نارنجی (orange knowledge) نیز برنامه دیگری است که در زمینه ایجاد زمینه‌های برابری میان زنان و مردان به‌ویژه در حوزه نخبگان و در سطح دانشگاهی مطرح شده است. در این زمینه با همکاری ۶ دانشگاه عراقی برنامه‌ای در راستای ایجاد برابری میان دختران و پسران دانشجو و از بین بردن هرگونه تبعیض مبتنی بر جنس، طراحی و اجرا شده است.

۳-۴ کمپین‌های مبارزه با خشونت علیه زنان

یکی از اقدامات صورت‌گرفته از سوی هلند در زمینه زنان، ایجاد

کمپین‌هایی در فضای مجازی در راستای آگاهی‌بخشی و مبارزه با خشونت علیه زنان است. در این زمینه رنگ نارنجی به‌عنوان رنگ اصلی و دستان آغشته به رنگ نارنجی به‌عنوان نماد مبارزه با خشونت جنسیتی به کار گرفته شده است.

در این زمینه می‌توان به کمپین‌های دوره‌ای و همچنین کمپین سفارت هلند در بغداد اشاره کرد که در آن سفیر و اعضای سفارت دستان خود را آغشته به رنگ نارنجی (نماد مبارزه با خشونت علیه زنان) کرده‌اند.

۳-۵ برنامه زنان در خط مقدم

هدف از این برنامه افزایش آگاهی در زمینه حقوق بشر در جامعه عراق به‌ویژه حقوق زنان و زنان به حاشیه رانده‌شده در عراق (مانند زنان آسیب‌دیده از جنگ) برای جلوگیری از خشونت جنسیتی است.

در این زمینه می‌توان به برگزاری دوره‌های آموزشی برای زنان اشاره کرد. یکی از دوره‌های برگزارشده در ذیل برنامه زنان در خط مقدم، دوره آموزشی برگزارشده در استان دیوانیه ویژه نیروهای پلیس اعم از مرد و زن بوده است. در خلال این دوره آموزشی، مشارکت‌کنندگان با قوانین موجود در عراق درباره حقوق زنان و همچنین توافق‌نامه‌ها و میثاق‌های بین‌المللی دربردارنده حقوق زنان و موضوعات مرتبط با آن آشنا شدند. این دوره آموزشی با همکاری یک سازمان مردم‌نهاد عراقی به نام سازمان مردم‌نهاد آگاهی‌بخشی و افزایش توانمندی‌های زنان در عراق و با همکاری مؤسسه HIVOS هلند صورت پذیرفت.

۴. جوانان: دیگر اولویت دیپلماسی فرهنگی هلند در عراق

جامعه عراق جامعه‌ای جوان به‌شمار می‌رود. بخش گسترده‌ای از هرم سنی و جمعیتی عراق را جوانان تشکیل می‌دهند. این امر باعث شده تا مؤلفه جوانان به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی دیپلماسی فرهنگی کشورهای فعال در حوزه عراق مورد توجه واقع شود. کشور هلند نیز

با توجه به اهمیت جوانان در جامعه عراق اخیراً فعالیت خود را با برگزاری دوره‌های خاص جوانان عراقی آغاز کرد.

در زمینه برنامه‌های فرهنگی هلند در زمینه جوانان عراقی به صورت مشخص می‌توان به چند دسته اشاره کرد:

۴-۱. برنامه اورنج کورنرز (ORANGE CORNERS)

برنامه اورنج کورنرز از سال ۲۰۱۹ با تمرکز در حوزه جوانان عراقی از سوی شرکت هلندی کاپیتا و با حمایت مالی دولت هلند آغاز شد. هدف این برنامه توانمندسازی جوانان عراقی از طریق حمایت از افکار و ایده‌های نوپردازانه و همچنین کارآفرینانه آنان است. این برنامه در قالب یک دوره آموزشی ۶ ماهه برگزار می‌شود. فرایند ثبت‌نام در این دوره یک فرایند ۳ مرحله‌ای است که عبارت است از:

۱. ثبت‌نام و ارائه درخواست ثبت‌نام به صورت الکترونیک انجام می‌شود و ثبت‌نام هیچ‌گونه حقی را برای داوطلب برای شرکت در دوره ایجاد نمی‌کند.

۲. برگزاری اردوی آموزشی پس از پایان ثبت‌نام که ۵۰ نفر از جوانان متقاضی که ایده‌ها و طرح‌هایشان مورد پذیرش واقع شده است، برای یک اردوی آموزشی دو روزه دعوت می‌شوند. در خلال این اردوی آموزشی هیئت داوران بهترین طرح‌ها را برای شرکت در دوره ۶ ماهه انتخاب می‌کنند.

۳. گزینش نهایی: هیئت داوران در نهایت ۲۰ نفر از جوانان را که دارای بهترین طرح و ایده‌ها هستند، برای شرکت در دوره ۶ ماهه انتخاب می‌کنند.

برنامه اورنج کورنرز دو سال متوالی است که برگزار شده است و مراسم پایان این دوره آموزشی با حضور سفیر هلند برگزار می‌شود. بخشی از این دوره آموزشی با همکاری مؤسسه فرهنگی محطه، که در کراده واقع شده است، برگزار می‌شود.

۲-۴ برنامه آموزش دموکراسی در عراق

یکی از دیگر برنامه‌های فرهنگی هلند در عراق تمرکز بر گسترش ارزش‌های و باورهای غربی در سطح جامعه عراق است. در این زمینه می‌توان به صورت مشخص به دو مؤلفه اصلی یعنی دموکراسی و حقوق بشر اشاره کرد. یکی از اهداف اصلی دیپلماسی فرهنگی هلند در عراق، که جامعه مخاطب آن جوانان است، ترویج ارزش‌های دموکراسی است. در این زمینه سازمان‌های هلندی با همکاری و پوشش سازمان‌های بین‌المللی و همچنین به صورت مستقیم اقدام به برگزاری دوره‌های آموزشی با هدف ترویج ارزش‌های دموکراسی در میان جوانان عراقی با عنوان تربیت رهبران، مدیریت بحران و ... کرده‌اند.

در مراسم پایان دوره این دوره‌های آموزشی نیز سفیر هلند به عنوان متولی و همچنین نماینده حامی مالی برگزارکننده این دوره‌های آموزشی حضور می‌یابد.

۳-۴ برنامه ونفستر (WINVESTOR)

برنامه ونفستر با هدف افزایش و گسترش مهارت‌ها و توانمندی‌های جوانان عراقی طراحی شده است. گسترش مهارت‌های جوانان عراقی که دارای ایده‌های نو و همچنین کارآفرینانه هستند، گسترش شبکه‌های ارتباطی و توانمندسازی آنان از طریق آموزش نحوه بازاریابی پروژه‌های خود به شیوه‌های حرفه‌ای و موفق و افزایش سودآوری بخشی از سرفصل‌هایی است که در خلال دوره آموزشی تعریف شده در قالب برنامه ونفستر به جوانان عراقی انتقال می‌یابد.

برنامه ونفستر شامل یک دوره آموزشی کارگاه‌محور است که در آن جوانان عراقی طی یک مدت ۲ ماهه (در قالب ۲ کارگاه ۴ ساعته در هر هفته) مهارت‌های خود را افزایش می‌دهند.

۵. فرجام سخن

یکی از حوزه‌هایی که در عراق به‌ویژه طی سه سال اخیر مورد توجه

کشور هلند قرار گرفته، حوزه فرهنگی است. بررسی اقدامات و برنامه‌های فرهنگی انجام شده از سوی هلند، نمایانگر آن است که این اقدامات گزینش شده و با انتخاب جامعه مخاطب صورت پذیرفته است. سطح این اقدامات در حال حاضر محدود هست؛ اما در درازمدت می‌تواند پایگاه مناسبی را برای گسترش فعالیت‌های فرهنگی هلند در عراق بگشاید. در واقع هلندی‌ها بیشتر به فکر اقدامات بلندمدت در حوزه فرهنگی در صحنه عراق هستند.

موضوع دیگری که باید به آن اشاره کرد، مخاطبان محدود برنامه‌های فرهنگی اجرا شده از سوی هلند در عراق هستند؛ به عنوان مثال در قالب برنامه‌ای چون اورنج کورنرز تنها طی دو سال ۴۰ نفر انتخاب شده‌اند. موضوع دیگری که باید به آن اشاره کرد، ظرفیت هلند برای انجام مستقیم اقدامات فرهنگی در سطح جامعه عراق و پیشبرد دیپلماسی فرهنگی خود است. اتخاذ رویکرد ترکیبی غیرمستقیم یعنی استفاده از پوشش سازمان‌های بین‌المللی و همچنین محدود کردن جغرافیایی برنامه‌های فرهنگی در چند منطقه مشخص نشان‌دهنده این است که هلند ظرفیت لازم برای اتخاذ یک الگوی مستقیم صرف را ندارد. بخش اعظم اقدامات هلند در سال‌های گذشته با همکاری سازمان‌های تابعه ملل متحد چون یونیسف و سازمان پناهجویان و ... در قالب تأمین مالی از سوی این کشور صورت گرفته است.

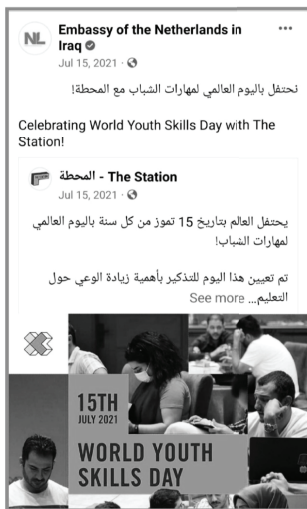
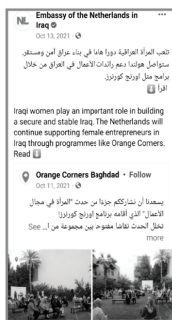
در حوزه جغرافیایی نیز عرصه پیشبرد دیپلماسی فرهنگی هلند بسیار محدود و کوچک است. در واقع هلند تاکنون اقدامات فرهنگی تأثیرگذاری در مناطق شیعه‌نشین میانی و جنوبی نداشته است، اگرچه حضور فرهنگی محدودی داشته‌اند.

آنچه در ختام سخن باید به آن اشاره کرد آن است که دیپلماسی فرهنگی هلند در عراق بسیار نوپا بوده و این کشور نیازمند زمان بیشتری برای پیشبرد و گسترش دیپلماسی فرهنگی خود در عراق است. انتخاب

جامعه مخاطب با توجه به درک، تأثیرگذاری و اهمیت آن در پیشبرد دبلوماسية فرهنگی، نقطه مثبت بزرگی در دبلوماسية نوپای فرهنگی هلند در عراق است که می‌تواند در سال‌های آینده بستر و زمینه مناسبی را برای گسترش نفوذ فرهنگی این کشور در عراق فراهم کند.

Embassy of the Netherlands in Iraq

تصویر شماره ۶: تصاویری از برنامه‌های فرهنگی هلند در عراق

فصل چهارم: نگاهی به دیپلماسی فرهنگی فرانسه در کشور عراق

۱. مقدمه

بدون شک برای کشوری که نخستین وزارت فرهنگ در جهان را تأسیس کرده است، فرهنگ از عناصر مهم دیپلماسی محسوب می‌شود. این توجه منحصر به فرد به فرهنگ و نقش آن در روابط بین‌الملل، مبتنی بر نگاه و توجهی است که دولت و سیاست‌گذاران فرانسوی از دیرباز به مقوله فرهنگ در این کشور مبذول داشته‌اند. فرانسه در طول تاریخ سعی کرده است که شکوه و اقتدار تاریخی خود را بر پایه فرهنگ و هنر بنا کند. فرانسه در حوزه دیپلماسی فرهنگی یا به بیان روشن‌تر، استفاده از فرهنگ برای پیشبرد اهداف سیاسی و اقتصادی خود در خارج، از کشورهای پیشرو محسوب شده و در واقع از معدود کشورهایی است که خیلی زود از دیپلماسی فرهنگی در حوزه سیاست خارجی بهره‌جسته است. دیپلماسی فرهنگی در نظر فرانسوی‌ها به این دلیل کارکرد دارد که در نظر جهانیان فرانسه پرشکوه جلوه کند. این امر به آن معناست که فرانسه می‌کوشد با نمایش فرهنگ و هنر خود در جهان، عظمت و اقتدار گذشته خود را یادآوری کند و به همین دلیل است که در روابط فرهنگی‌اش بر زبان، ادبیات و هنر خود بیش از هر ابزار دیگری تأکید دارد.

فرانسه در عرصه سیاست‌های فرهنگی در سطح بین‌الملل ۳ اولویت را دنبال می‌کند که عبارت‌اند از:

۱. نشر آفرینش‌های هنری معاصر در تمامی اشکال آن مانند تئاتر، سینما و هنرهای خیابانی؛

۲. کمک به درخشش فرهنگ فرانسه و تحقق تنوع فرهنگی؛ در این زمینه فرانسه تلاش می‌کند تا تمام هنرها و وجوه فرهنگی خود را در کشور میزبان به نمایش بگذارد، مانند برگزاری نمایشگاه‌های نقاشی، نمایش فیلم، حمایت از جشنواره فیلم کنسرت و ...؛

۳. تقویت ظرفیت‌های حرفه‌ای رشته‌های مختلف هنری.

در کنار این سه محور، اولویت‌های دیگری نیز وجود دارند که شامل کمک به اعتلا و نشر زبان فرانسه در سراسر جهان است. این مورد در صدر اولویت‌های دیپلماسی فرهنگی فرانسه قرار دارد. توسعه همکاری‌ها در حوزه‌هایی که فرانسه در آن صاحب‌نظر و صلاحیت و مرجع محسوب می‌شود، شامل حوزه‌های هنری، میراث فرهنگی، کشاورزی و صنایع غذایی است. فرانسه باور دارد که سرمایه‌های فکری علمی و فنی‌اش نباید محدود به این کشور بوده و باید مورد استفاده دیگران نیز قرار بگیرد. در واقع فرانسه در پی انتقال الگوی مدنظر خود به کشور میزبان است.

مسئولیت اصلی دیپلماسی فرهنگی با وزارت امور خارجه و در داخل این کشور با مدیریت کل توسعه و همکاری بین‌المللی است که در سال ۱۹۹۸ از ادغام وزارت کمک‌های خارجی با وزارت کمک‌های توسعه‌ای به وجود آمد است. در کنار آن، وزارتخانه‌هایی چون وزارت فرهنگ، وزارت آموزش و پرورش و وزارت آموزش عالی تا حد زیادی در دیپلماسی فرهنگی دخیل هستند.

مراکز فرهنگی در دستگاه دیپلماسی فرانسه به شکل مستقیم با وزارت خارجه فرانسه مرتبط هستند و این وزارتخانه، بودجه و نیروی

انسانی موردنیاز آن‌ها را تأمین می‌کند. ازاین‌رو، مراکز مذکور از استقلال نسبی‌ای که مراکز شبیه به آن، مانند مؤسسه گوته (آلمان) و شورای بریتانیا (انگلستان) از آن برخوردارند، سود نمی‌برند؛ لذا وابستگی مستقیم ساختاری و سلسله‌مراتبی را باید به‌عنوان مهم‌ترین ویژگی دیپلماسی فرهنگی فرانسه به حساب آورد.

منطقه غرب آسیا به‌ویژه کشورهای حوزه شامات (سوریه و لبنان) از دیرباز حوزه تمرکز دیپلماسی فرهنگی فرانسه بوده است. اگرچه عراق تحت قیمومیت انگلیس بود؛ اما فرانسه همیشه به عراق به‌عنوان کشوری که امکان نفوذ فرهنگی در آن وجود دارد، نگاه می‌کرد. همچنین فرانسه از قرن ۱۹ فعالیت فرهنگی خود را در عراق در قالب اکتشاف میراث فرهنگی و آثار باستانی آغاز کرد؛ هرچند حوزه همکاری‌های فرهنگی در روابط میان فرانسه و عراق تا قبل از سال ۲۰۰۳ چندان جایگاهی نداشت و بیشتر همکاری‌ها در حوزه نظامی و امنیتی بوده است. تأسیس انستیتو فرانسه در بغداد در سال ۲۰۱۲ نقطه عطفی در توسعه و گسترش روابط فرهنگی فرانسه و عراق بوده است. نوشته پیش‌رو به بررسی دیپلماسی فرهنگی فرانسه در عراق و همچنین اقدامات و فعالیت‌های نهادهای فرهنگی فرانسه در عراق می‌پردازد.

۲. روابط فرانسه و عراق در طول تاریخ معاصر

اولین کنسولگری فرانسه در سال ۱۶۷۹ در بصره تأسیس شد. کنسولگری فرانسه در بغداد نیز در سال ۱۷۳۹

افتتاح شد که اولین کنسولگری خارجی بود که در آن زمان در بغداد افتتاح می‌شد. کنسولگری انگلیس در عراق در سال ۱۷۷۶ افتتاح شد. روابط عراق و فرانسه از تشکیل کشور عراق در سال ۱۹۲۱ تا اوایل دهه ۱۹۷۰ در پایین‌ترین سطح قرار داشت. علت آن امر این بود که عراق در نظام قیمومیت به انگلیس سپرده شد. پس از کودتای ژوئیه

۱۹۵۸ در عراق، این کشور به بلوک شرق به رهبری اتحاد جماهیر شوروی نزدیک شد و این نزدیکی پس از کودتای ۱۹۶۳ ادامه یافت. در سال ۱۹۷۲ تفاهم‌نامه دوستی و همکاری میان فرانسه و عراق به امضای طرفین رسید.

درعین‌حال احمد حسن البکر و معاون وی، یعنی صدام حسین، تمایل صریحی به ایجاد روابط راهبردی با فرانسه به‌عنوان نوعی توازن در روابط با شوروی داشتند؛ به‌ویژه اینکه روابط عراق و انگلیس و عراق و آمریکا در بدترین دوران خود قرار داشت. عراق از ژاک شیراک، نخست‌وزیر وقت فرانسه، دعوت کرد تا در

سال ۱۹۷۴ برای مذاکره درباره همکاری در زمینه انرژی و نظامی به عراق سفر کند و سفر صدام حسین به پاریس در سال ۱۹۷۵ در ادامه سفر شیراک به بغداد بود. در دهه ۱۹۸۰ همکاری‌های گسترده نظامی و اقتصادی عراق و فرانسه به اوج خود رسید.

بااین‌حال روابط عراق و فرانسه پس از حمله عراق به کویت در سال ۱۹۹۰ تقریباً به‌طور کامل قطع شد و این بن‌بست تا لحظه حمله آمریکا و انگلیس به عراق در سال ۲۰۰۳ ادامه یافت. موضع مقامات عراقی درباره فرانسه پس از سال ۲۰۰۳ به دلیل مخالفت فرانسه با حمله نظامی آمریکا به عراق، در هاله‌ای از ابهام قرار داشت. این مخالفت به‌اشتباه به‌عنوان نوعی حمایت از رژیم سابق درک می‌شد. سابقه روابط و همکاری قوی و دستاوردهای شرکت‌های فرانسوی در طول سال‌های ۱۹۷۰ تا ۱۹۸۰ نقش عمده‌ای در نزدیکی دو کشور داشته است.

از سال ۲۰۰۸ روابط دوجانبه در تمام حوزه‌ها بهبود یافت. در حوزه سیاسی، این توسعه در روابط با دیدارهای مقامات عالی عراقی و سفر هیئت بلندپایه عراقی به پاریس معنا و مفهوم یافت. سفر جلال طالبانی، رئیس‌جمهور وقت عراق، به فرانسه از ۱۶ تا ۱۹ نوامبر ۲۰۰۹، فرصتی برای

امضای چندین توافقنامه مهم در زمینه‌های مختلف چون (همکاری‌های فرهنگی، علمی و فنی، همکاری در زمینه دفاعی، توافق با شرکت فرانسوی برای تأمین امنیت تجارت خارجی، تفاهم‌نامه با آژانس توسعه فرانسه، امضای توافقنامه حفاظت از سرمایه‌گذاری‌ها) ایجاد کرد.

تقویت روابط فرانسه و عراق به تقویت حضور دیپلماتیک فرانسه در بغداد منجر شد. افتتاح بخش اقتصادی،

انتخاب رایزن همکاری‌های فرهنگی و معاون او از سال ۲۰۱۰، ورود وابسته دفاعی در سال ۲۰۰۹، وابسته امنیت داخلی در سال ۲۰۱۰ و معاون وابسته دفاعی در سال ۲۰۱۳ در همین راستا صورت پذیرفت. در همین حال مرکز کسب‌وکار فرانسه، در سال ۲۰۱۰ دفتر خود را در بغداد گشود. در زمان بحران امنیتی در سال ۲۰۱۴ فرانسه در کنار دولت عراق قرار گرفت و نقش فعالانه‌ای را در قالب ائتلاف بین‌المللی علیه داعش ایفا کرد. فرانسه همچنین برنامه‌های فرهنگی در راستای حمایت از میراث فرهنگی و آوارگان در دستور کار خود قرار گرفت.

اقدامات فرهنگی کشور فرانسه در سال ۲۰۱۵ تحت تأثیر واکنش انقلابی مردم و نخبگان کشور عراق در محکوم‌سازی اقدام نشریه شارلی ابدو و اهانت به پیامبر مکرم اسلام (ص) در برهه‌ای متوقف گردید. برگزاری تجمعات اعتراض آمیز در خیابان ابونواس در مقابل مرکز فرهنگی این کشور، به مدت کوتاهی موجب تعطیلی اقدامات فرهنگی این کشور در کشور عراق شد.

فرانسه از سال ۱۹۳۳ تاکنون ۷۶ تفاهم‌نامه همکاری با عراق داشته است که اکنون تنها ۱۴ تفاهم‌نامه از این تعداد جاری بوده و تفاهم‌نامه‌های باقی‌مانده دیگر کارایی ندارد.

۳. نگاهی تاریخی به همکاری فرهنگی فرانسه و عراق

از قرن ۱۹ میلادی، فرانسه در حوزه میراث فرهنگی و آثار باستانی عراق و

روند تحقیق درباره گذشته تمدن بین‌النهرین فعالیت کرده است. در واقع حفاری‌های انجام‌شده کنسول وقت فرانسه، پل امیل بوت، در محل خورساآباد، پایتخت باستانی پادشاه آشور سارکون در قرن ۸ پیش از میلاد که در شمال عراق واقع شده است، تأثیر عمده‌ای بر تأسیس اولین موزه آثار باستانی آشوریان در موزه لوور در ۱ مه ۱۸۴۷ داشت.

در زمینه تفاهم‌نامه‌های همکاری فرهنگی میان فرانسه و عراق می‌توان به صورت مشخص به قرارداد مشارکت همکاری‌های فرهنگی، علمی و فنی برای توسعه اشاره کرد که در تاریخ ۲۵ آبان ۱۳۸۸ در پاریس امضا شد و در ماه مه ۲۰۱۶ به اجرا درآمد.

در سال ۲۰۱۷ رئیس‌جمهوری فرانسه تعهد خود را برای افزایش همکاری این کشور با عراق اعلام کرد. در همین راستا وزیر امور خارجه دو کشور در ۲ مه ۲۰۱۹ یک نقشه راه راهبردی فرانسوی عراقی را منعقد کردند که در آن پایه‌های روابط فرانسه و عراق در دهه آینده و سرعت بخشیدن به روند همکاری میان دو کشور در زمینه‌های اقتصادی، فرهنگی، آموزش و توسعه بنیان گذاشته شد؛ هرچند در گذشته نیز پروتکلی بین دولت فرانسه و دولت عراق درباره سیستم حمایت اجتماعی دانشجویی در سال ۱۹۷۲ به امضای طرفین رسیده بود.

۴. نگاهی به ساختار فرهنگی رسمی فرانسه در عراق

ساختار رسمی فرهنگی فرانسه در عراق در قالب بخش فرهنگی سفارت فرانسه در بغداد و انستیتو فرانسه در بغداد و ارییل نمود می‌یابد. رایزن فرهنگی فرانسه در عراق هم‌زمان رئیس انستیتو فرانسه نیز به شمار می‌رود و وابسته فرهنگی معاون او در این نهاد است. ساختار رسمی فرهنگی فرانسه در داخل عراق عبارت است از:

۱. رایزن همکاری‌های فرهنگی و انسان‌دوستانه که هم‌زمان مدیر

انستیتو فرانسه در عراق نیز هست؛

۲. وابسته همکاری‌های علمی دانشگاهی؛
۳. وابسته همکاری‌های آموزشی و گسترش زبان فرانسه؛
۴. وابسته فرهنگی و معاون انستیتو فرانسه در عراق؛
۵. دبیر همکاری و فعالیت‌های فرهنگی.

۵. نگاهی به جامعه مخاطب و حوزه جغرافیایی دیپلماسی فرهنگی فرانسه در عراق

الگوی دیپلماسی فرهنگی فرانسه در عراق در واقع بازنمای الگوی سنتی دیپلماسی فرهنگی فرانسه در سطح کلان است. در واقع مؤلفه‌های اصلی الگوی سنتی دیپلماسی فرهنگی فرانسه، همان تأکید بر گسترش زبان فرانسه، فرهنگ و هنر و حوزه‌های مختلف هنری چون سینما، موسیقی و آثار باستانی و... است که در صحنه عراق دنبال می‌شود. مخاطبان اصلی برنامه‌های فرهنگی را باید زنان، جوانان و کودکان دانست. در زمینه زنان و جوانان برنامه‌های خاصی تعریف شده است. هرچند در خلال برنامه‌های فرهنگی هنری نیز به جوانان و زنان توجه ویژه‌ای شده است.

نهاد اصلی دیپلماسی فرهنگی فرانسه در عراق، انستیتو فرانسه یا همان مرکز فرهنگی فرانسه است. این نهاد فرهنگی دارای دو شعبه است. دفتر مرکزی آن در بغداد خیابان ابونواس واقع شده و با توجه به اهمیت اقلیم کردستان و روابط فرهنگی عمیق میان کردهای عراق و نهادهای فرهنگی فرانسوی، شعبه دوم این نهاد در اربیل واقع شده است. در واقع با توجه به استقرار این دو شعبه در پایتخت عراق و مرکز اقلیم کردستان، تمرکز اصلی برنامه‌ها و اقدامات فرهنگی فرانسه در بغداد و اربیل است.

۶. نگاهی به حوزه‌های همکاری‌های فرهنگی، علمی و فنی

فعالیت‌های همکاری فرانسه با عراق براساس تفاهم‌نامه شراکت در حوزه‌های همکاری‌های فرهنگی، علمی، فنی و توسعه‌ای است که در جریان سفر جلال طالبانی، رئیس‌جمهور عراق، به فرانسه در نوامبر

۲۰۰۹ امضا شد. در این زمینه باید به نقش دو نهاد اشاره کرد: نخست سفارت فرانسه و نهادهای فرهنگی فرانسوی ازیک سو و انستیتو فرانسه در سوی دیگر. در زمینه همکاری فرهنگی باید به نقش بی بدیل سفارت فرانسه اشاره کرد. در واقع سفارت فرانسه به عنوان نهاد بالادستی در زمینه اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی فعالیت کرده و در بیشتر اوقات نقش حامی مالی را ایفا می‌کند. رایزن فرهنگی به عنوان رئیس انستیتو فرانسه در عراق به شمار می‌رود؛ اما سفیر به عنوان مسئول اصلی و ارشد در زمینه راهبری این نهاد است.

۷. همکاری‌های علمی دانشگاهی و فنی حرفه‌ای

برنامه ارائه بورسیه به دانشجویان عراقی بر مبنای تکفل هزینه‌ها از سوی دو طرف در سال ۲۰۱۹ به عنوان بخشی از همکاری‌های دانشگاهی میان دو کشور به امضا رسید که براساس آن به پژوهشگران، دانشجویان دکتری و دانشجویان کارشناسی ارشد عراقی این فرصت را می‌دهد تا برای پیگیری مطالعات و تحقیقات دانشگاهی خود به فرانسه سفر کنند. پروژه‌های بنیادینی که از سوی وزارت اروپا و امور خارجه فرانسه تأمین مالی می‌شود، امکان افزایش ظرفیت و توانمندی دانشگاه‌های عراق و ایجاد روابط گسترده و قوی بین دانشگاه‌های فرانسه و عراق را می‌دهد.

در خلال سفر مصطفی الکاظمی، نخست‌وزیر عراق، به پاریس در اکتبر ۲۰۲۰، تفاهم‌نامه همکاری میان وزارت آموزش عالی و پژوهش‌های علمی عراق و اتحادیه رؤسای دانشگاه‌های فرانسه به امضا رسید که براساس آن در راستای توسعه و افزایش ظرفیت و توانمندی‌های تحقیقاتی عراق گام خواهند برداشت.

انستیتو فرانسه در خاور نزدیک در سال ۲۰۰۳ از طریق ادغام مؤسسات تحقیقاتی فرانسه واقع در سوریه، لبنان و اردن چون مؤسسه

مطالعات عربی در دمشق، مؤسسه باستان‌شناسی شرقی و مرکز تحقیقات خاورمیانه معاصر تأسیس شد. هدف این مؤسسه شناسایی جوامع خاورمیانه از دوره‌های ماقبل تاریخ و توسعه همکاری میان محققان علمی محلی، منطقه‌ای و بین‌المللی است.

دفتر عراق انستیتو فرانسه در خاور نزدیک، سهم فعالی در همکاری‌های دانشگاهی با نهادهای آموزشی عراق در زمینه علوم انسانی و هنر دارد. شعبه عراق این مؤسسه از نوامبر ۲۰۱۲ در دار شلبی در قلعه اربیل واقع شده است که در سال ۲۰۱۴ در فهرست میراث جهانی یونسکو قرار گرفت. انستیتو فرانسه در خاور نزدیک در چندین حوزه به‌ویژه در حوزه باستان‌شناسی از طریق ۱۱ هیئت حفاری که با حمایت وزارت اروپا و امور خارجه فرانسه انجام می‌شود، در زمینه علوم اجتماعی، علوم انسانی و تاریخ قدیم فعال است. این مؤسسه کار خود را با ترمیم ۲ خانه باستانی در قلعه اربیل با نظارت یونسکو آغاز کرد.

در زمینه روزنامه‌نگاری و رسانه، دوره آموزشی سالانه از طریق تفاهم‌نامه با آکادمی شبکه فرانسه ۲۴ آموزش‌هایی را برای حدود ۲۰ روزنامه‌نگار فراهم می‌کند.

همکاری در آموزش‌های حرفه‌ای سرانجام از سال ۲۰۱۹ در حال تکامل است تا نیازهای جوانان عراقی را از نظر توانمندی‌های فنی حرفه‌ای پاسخ دهد.

۸. همکاری آموزشی و زبانی

۱. وضعیت آموزش زبان فرانسه در مدارس و دانشگاه‌های عراق
حدود ۱۰۰ مدرسه از ۵ هزار مدرسه فعال در عراق، زبان فرانسه را به‌عنوان زبان خارجی دوم آموزش می‌دهند. در حدود ۶۰ دبیرستان نمونه، زبان فرانسه به‌طور اجباری در آن تدریس می‌شود که نیمی از آن‌ها در استان بغداد قرار دارند و حدود ۱۲۰ نفر از ۲۶۵ معلم در سراسر

عراق در این مدارس به‌کارگیری شده‌اند. تعداد کل دانش‌آموزانی که زبان فرانسه را یاد می‌گیرند، حدود ۴۵ هزار نفر از کلاس دوم راهنمایی تا سال آخر دبیرستان است. این میزان حدود ۱ درصد دانش‌آموزان از میان ۴ میلیون دانش‌آموز عراقی در مدارس راهنمایی و دبیرستان است. درس زبان فرانسه به‌عنوان یک درس اختیاری برای دیپلم دبیرستان به‌شمار می‌رود.

۲ هزار دانش‌آموز در مقطع دبستان و در مجموع ۸۰ مدرسه خصوصی از جمله دو مؤسسه آموزشی وابسته به اقلیت‌های دینی در بغداد، زبان فرانسه را یاد می‌گیرند. این دو نهاد آموزشی شامل مدرسه سنت رافائل است که راهبه‌های دومینیکن عراقی آن را اداره می‌کنند و مدرسه دوم مدرسه ارتدوکس یونانی است. برخی از مدارس در اقلیم کردستان عراق هنوز زبان فرانسه را به‌عنوان یک درس اختیاری تدریس می‌کنند، اگرچه این درس از سال ۲۰۱۹ از برنامه درسی حذف شده است. برخی مدارس در شهرهای اربیل، دهوک و سلیمانیه که مایلند زبان فرانسه را در برنامه‌های درسی خود قرار دهند، از ابتدای سال آموزشی ۲۰۲۱ برنامه آزمایشی را در این زمینه آغاز کرده‌اند. دانش‌آموزان عراقی دارای دیپلم دبیرستان که مایل به ادامه یادگیری زبان فرانسه هستند، می‌توانند به انستیتو فرانسه در عراق (مرکز اصلی آن در بغداد و شعبه آن در اربیل) مراجعه یا در یکی از پنج دانشکده در دانشگاه‌های دولتی بغداد، مستنصریه، صلاح‌الدین اربیل، کوفه و موصل ادامه تحصیل بدهند. یک دانشگاه خصوصی نیز در اربیل با نام دانشگاه لبنانی‌فرانسوی، مدرک کارشناسی زبان فرانسه ارائه می‌دهد. دانشگاه‌های دولتی عراق در سال ۲۰۲۱ در مقطع کارشناسی در رشته زبان فرانسه و ادبیات فرانسه دانشجوی می‌پذیرند. دانشگاه بغداد در حال حاضر دارای ۲۸۴ دانشجو در مقطع کارشناسی زبان فرانسه و ۲۲ عضو هیئت علمی، دانشگاه مستنصریه دارای ۲۷۱ دانشجو در مقطع

کارشناسی زبان فرانسه در نوبت اول و ۷۲ دانشجو در نوبت دوم و ۲۷ عضو هیئت علمی، دانشگاه موصل دارای ۱۷۲ دانشجو در مقطع کارشناسی زبان و ادبیات فرانسه و دانشگاه کوفه دارای ۲۱۴ دانشجو و ۵ عضو هیئت علمی در رشته زبان و ادبیات فرانسه است. در شهر اربیل در دانشگاه دولتی صلاح الدین، ۱۲۰ دانشجو در مقطع کارشناسی در رشته زبان و ادبیات فرانسه مشغول به تحصیل هستند که دروس آموزشی در آن را ۱۱ عضو هیئت علمی تدریس می کنند. در دانشگاه لبنانی فرانسوی نیز ۷۷ دانشجو در رشته زبان و ادبیات فرانسه با حضور ۸ عضو هیئت علمی مشغول تحصیل در این رشته هستند. گروه های آموزش فرانسه در دانشگاه های المستنصریه و موصل مدرک کارشناسی ارشد ادبیات فرانسه با زبان فرانسه را ارائه می کنند. زبان فرانسه به عنوان یک درس اختیاری در دانشکده های گردشگری، علوم اجتماعی و همچنین پزشکی در برخی دانشگاه های خصوصی عراق و در اقلیم کردستان عراق تدریس می شود.

یک طرح آموزشی در حال انجام برای معلمان دوره متوسطه، به مدت دو سال از طریق صندوق همبستگی پروژه های نوآورانه به منظور توسعه تدریس زبان فرانسوی در عراق ایجاد شده است. در کنار این موضوع تغییر در سرفصل های آموزشی مقطع کارشناسی در گروه های آموزش زبان فرانسه در دانشگاه های دولتی عراق با مشارکت آژانس دانشگاهی فرانکوفونی در حال انجام است.

۲. مدارس فرانسوی فعال در اقلیم کردستان

در آغاز سال تحصیلی ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۰، مؤسسه نمایندگی لاییک فرانسه، دو مدرسه بین المللی فرانسوی در شهرهای اربیل و سلیمانیه در اقلیم کردستان عراق را افتتاح کرد. افتتاح این دو مدرسه براساس تفاهم نامه همکاری میان مؤسسه نمایندگی لاییک فرانسه و دولت اقلیم کردستان عراق در ۹ اکتبر ۲۰۰۹ در پاریس بوده است.

مؤسسه لاییک فرانسه، مؤسسه‌ای غیرانتفاعی است که در سال ۱۹۰۲ در راستای توسعه و گسترش زبان فرانسه و همچنین فرهنگی این کشور تأسیس شد. هدف اصلی این نهاد افتتاح مدارس فرانسوی در خارج از کشور بوده است.

امروزه کمیته‌ای بومی مدرسه فرانسوی در شهر اربیل و انجمن دوستی فرانسه و کردها (گفت‌وگو) مدرسه فرانسوی را در سلیمانیه اداره می‌کنند. این دو مدرسه دیگر عضو مؤسسه نمایندگی لاییک فرانسه نیستند، بلکه شریک شبکه آژانس آموزش و پرورش فرانسه در خارج از کشور شده‌اند. مدرسه دانیل میتران در سلیمانیه تا کلاس پنجم ابتدایی و مدرسه دانیل میتران در اربیل تا کلاس ششم ابتدایی برقرار است. مدرسه دانیل میتران در شهر سلیمانیه دارای ۲۰۸ دانش‌آموز و مدرسه دانیل میتران در شهر اربیل دارای ۱۵۲ دانش‌آموز است. این دو مدرسه مورد حمایت سفارت فرانسه قرار دارند.

۹. همکاری فرهنگی

از سال ۲۰۱۶، بیشتر فعالیت‌های فرهنگی که در خلال جنگ علیه داعش متوقف شده بود، به تدریج در بغداد و در اربیل از سر گرفته شد. در سال ۲۰۲۰ نیز به علت شیوع ویروس کرونا فعالیت‌های فرهنگی سفارت فرانسه مجدد به حالت تعلیق درآمد.

توانمندسازی فعالان فرهنگی در عراق در اولویت حمایت سیاست فرهنگی فرانسه قرار دارد. سفارت فرانسه در عراق از هنرمندان، تهیه‌کنندگان فیلم، بازیگران و استعدادهای جوان در بخش فرهنگی با سازمان‌دهی رویدادهای فرهنگی در عراق و با حمایت از مشارکت آن‌ها در پروژه‌های فرهنگی و دوره‌های آموزشی در فرانسه حمایت می‌کند. حمایت سفارت فرانسه از بخش فرهنگی عراق به مشارکت فزاینده هنرمندان عراقی در رویدادهای فرهنگی فرانسه منجر شده است. ارائه

آثار عراقی در فرانسه در نمایشگاهی با عنوان «بغداد: عشق من» که از سوی مؤسسه فرهنگی‌های اسلامی پاریس در سال ۲۰۱۸ برگزار شد و ارائه آفرینش‌های تئاتری، نمایشگاه‌هایی در شهرهای بزاسون و لومان در سال‌های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ و مشارکت هنرمندان عراقی در نشست‌های هنری در موزه تمدن‌های اروپا و مدیترانه، مؤسسه جهان عرب و انستیتو فرانسه در همین زمینه صورت پذیرفته است.

۱۰. آموزش و حمایت از آوارگان

آموزش و پرورش در اولویت تمرکز کمک‌های فرانسه است. فرانسه علاوه بر حمایت از دانشگاه موصل، خود را متعهد به حمایت از برنامه‌های مرمت مدرسه در مناطقی کرده که دسترسی به آن سخت است. برای کودکانی که در زمان اشغال داعش از آموزش و پرورش بهره‌مند نبودند، پروژه‌هایی برای حمایت از آموزش غیررسمی تأمین می‌شد، به گونه‌ای که می‌توانستند دوباره به نظام آموزش و پرورش عراق بازگردند. تأسیس مدارس در اردوگاه‌های آوارگان برای کودکان در مقطع ابتدایی یکی از دیگر برنامه‌هایی بوده است که فرانسوی‌ها بعد از پایان یافتن جنگ با داعش در دستور کار خود قرار دادند. سازمان‌های غیردولتی و مردم‌نهاد فرانسه نیز دوره‌های آموزشی حمایت از کودکان را فراهم و کمپین‌هایی را برای افزایش آگاهی از حقوق کودکان سازمان‌دهی کرده‌اند.

۱۱. میراث فرهنگی و آثار باستانی

فرانسه و عراق از دیرباز روابط محکمی در زمینه حفاظت از میراث فرهنگی و آثار باستانی داشته‌اند. در سال‌های اخیر سه اولویت با هماهنگی مقامات محلی شناسایی شده است که عبارت‌اند از مبارزه با قاچاق، حفاظت از آثار و حفظ حافظه محوطه‌های آثار باستانی. چندین دوره و کارگاه آموزشی برای

متخصصان حفاظت از میراث عراق با هدف ترویج تکنیک‌های مبارزه با قاچاق اموال و اشیای فرهنگی با مشارکت مؤسسه میراث فرهنگی و بخش آثار باستانی در شرق و عراق وابسته به موزه لوور سازمان‌دهی شد. از سوی دیگر انستیتو فرانسوی خاور نزدیک در عراق، که شعبه‌ای در اربیل دارد، با برخی دانشگاه‌ها در زمینه‌های آثار باستانی و میراث فرهنگی همکاری داشته است. در سال ۲۰۱۸ مؤسسه تحقیقاتی فرانسه در خارج از کشور، سایت‌های باستان‌شناسی عراق را به‌عنوان بخشی از فعالیت‌های صندوق ائتلاف بین‌المللی برای حفاظت از میراث در مناطق درگیری دیجیتالی و حفظ کرد.

۱۲. انستیتو فرانسه در عراق

انستیتو فرانسه در عراق می‌کوشد تا خود را به‌عنوان نهاد مرجع فرهنگی خارجی در عراق معرفی کند. انستیتو فرانسه در سال ۲۰۱۲ در بغداد افتتاح و در سال ۲۰۱۴ بسته شد، سپس به‌صورت جزئی در ابتدای سال ۲۰۱۷ فعالیت خود را در حوزه آموزش زبان از سر گرفت. انستیتو فرانسه به‌طور کامل در سال ۲۰۱۸ بازگشایی شد. از اوایل سال ۲۰۱۹ فعالیت‌های این نهاد با تأکید بر شهر بغداد شتاب گرفت و فعالیت‌های ماهانه این نهاد به‌صورت ماهانه اطلاع‌رسانی شده و در اختیار اقدار مختلف مردم عراق قرار می‌گرفت. شعبه اربیل انستیتو فرانسه فعالیت‌های فرهنگی خود را به‌طور کامل پس از یک دوره توقف در اقلیم کردستان عراق، از طریق اجراهای زنده، جشن‌های روز جهانی موسیقی، کنفرانس‌ها، جشنواره‌های غذایی فرانسوی و... از سر گرفت. انستیتو فرانسه در حوزه فرهنگی عراق به‌عنوان نماینده و پیشروی دیگر کشورهای اروپایی فعالیت می‌کند. انستیتو فرانسه در بغداد، میزبان مؤسسه گوته آلمان در عراق است که مدرسان آن را استخدام و دوره‌های زبان آلمانی را در محل انستیتو برگزار می‌کند. دوره‌های

زبان اسپانیایی مؤسسه سروانتس نیز در محل انستیتو فرانسه در بغداد برگزار می‌شود. مؤسسه فرانسه در عراق آمادگی خود را برای ادغام شعبه اربیل با مؤسسه گوته آلمان، که قرار است تا سال ۲۰۲۲ برگزار شود، اعلام کرده است. این دو نهاد از سال ۲۰۲۱ در حال ارائه یک برنامه فرهنگی مشترک در کشورهای متعدد از جمله عراق هستند.

انستیتو فرانسه در بغداد و اربیل، برنامه‌های گسترده‌ای مانند اجراهای زنده موسیقی و تئاتر، شعر، ادبیات و... را ارائه می‌دهد تا به‌طور خاص به مخاطبان جوان خود در عراق نزدیک‌تر شود. انستیتو فرانسه همچنین فعالیت‌هایی را ویژه نوجوانان و جوانان مانند خواندن داستان و حکایت، بازی، کارگاه‌های خلاقانه، کارگاه‌های موسیقی، کارگاه‌های نویسندگی و کارگاه‌های دیجیتال طراحی کرده است. این مؤسسه جایی است که خلاقیت جوانان عراقی به‌ویژه در زمینه‌های فرهنگی نوظهور مانند سینما، انیمیشن و موسیقی معاصر را برجسته و حمایت می‌کند. در عین حال این مؤسسه محل بحث درباره موضوعات داغ در عراق و مسائل کنونی است که عراقی‌ها با آن مواجه هستند، مانند مناظره‌ای که در پایان سال ۲۰۱۹ درباره قانون اساسی عراق برگزار شد. برنامه‌های انستیتو فرانسه در عراق محدود به بحث درباره ایده‌ها نیست، بلکه در قلب این برنامه اجرای برنامه‌هایی در حوزه ادبیات، هنرهای زیبا و نمایش‌های فیلم‌های سینمایی به‌صورت منظم و برنامه‌ریزی شده وجود دارد.

سفارت فرانسه در چارچوب حمایت از صنایع فرهنگی و خلاق عراق و با حمایت وزارت فرهنگ، متعهد به برگزاری اولین جشنواره فیلم فرانسه و عرب بغداد در ژوئن ۲۰۲۱ شد. این جشنواره با برگزاری نمایش فیلم‌های عراقی مانند شکو ماکو در سال ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ ادامه دارد. نمایش فیلم در قالب این جشنواره عمدتاً در خارج از مؤسسه در آثار باستانی بغداد سازمان‌دهی خواهد شد. در خلال این جشنواره، مسابقه فیلم کوتاهی برای استعدادهای جوان برگزار می‌شود.

فرانسه در زمینه حمایت از صنعت سینما در عراق پیشرو است. فرانسه حامی اصلی برگزاری اولین جشنواره فیلم بغداد بود. این جشنواره در سال ۲۰۰۵ در هتل بابل بغداد با مشارکت محدود فیلم‌های خارجی صورت گرفت. این حمایت در سال‌های بعد نیز تکرار شد؛ هرچند در سال ۲۰۱۵ در پی رقابت میان ایران و فرانسه، ایران موفق شد از طریق تلاش‌های رایزنی فرهنگی خود در بغداد حمایت مالی این جشنواره را بر عهده بگیرد و به‌عنوان حامی اصلی برگزاری این جشنواره شناخته شود. موج اول همه‌گیری کرونا در سال ۲۰۲۰ باعث شد تا انستیتو فرانسه در عراق با تقویت ارتباطات خود از طریق شبکه‌های اجتماعی مانند اینستاگرام، فیس‌بوک و یوتیوب فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی خود را به‌صورت برخط (آنلاین) توسعه دهد. آموزش برخط زبان فرانسه به‌عنوان یک زبان خارجی این امکان را فراهم می‌کرد تا مخاطبان جدید و بیشتری آموزش ببینند، آن‌هم درحالی‌که تمام فعالیت‌ها در زمینه فرهنگی در قالب رویدادهای فرهنگی هنری مانند سمینارهای ادبی، سخنرانی درباره مطالعات اسلامی، نمایشگاه‌های مجازی، پخش کنسرت‌ها و... در فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی برگزار شود. بعد از بسته‌شدن درهای انستیتو فرانسه در بغداد به روی مخاطبان این مرکز فرهنگی و برگزاری فعالیت‌های این مرکز در شبکه‌های مجازی، با بهبود وضعیت در سال ۲۰۲۱ مجدداً انستیتو فرانسه درهای خود را روی دوستداران فرهنگ و ادبیات فرانسه گشود. در این زمینه در مراسم‌ها که با حضور سفیر فرانسه در بغداد برگزار شد، درهای انستیتو فرانسه درباره گشوده شد.

در ادامه به بررسی حوزه‌های فعالیت و اقدامات انستیتو فرانسه در عراق خواهیم پرداخت.

۱۲-۱ زبان

اصلی‌ترین مؤلفه دیپلماسی فرهنگی فرانسه، ترویج و اعتلای زبان

فرانسه در خارج از مرزهای این کشور است. بر همین اساس یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های فرهنگی فرانسه در صحنه فرهنگی عراق فعالیت‌های مرتبط با گسترش و ترویج زبان فرانسه است. برنامه‌های انستیتو فرانسه در زمینه ترویج و گسترش زبان را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد:

– برگزاری مسابقه دفاع از زبان فرانسه در عراق و اعطای جایزه به ۲۸ معلم زن و مرد؛

– برگزاری شب شعر در بغداد هم‌زمان با ۱۰ کشور دیگر به زبان‌های عربی، فرانسه و ترکی؛

– برگزاری جشن روز فرانسه (روز فرانکوفونی) در دانشکده زبان‌های خارجی دانشگاه بغداد؛

– برگزاری نشست با عنوان ادبیات فرانکوفونی نزد نویسندگان عرب در انستیتو فرانسه؛

– برگزاری دوره‌های آموزشی زبان فرانسه به صورت حضوری و برخط در محل انستیتو فرانسه؛

– برگزاری دوره آموزشی برای ۲۰ مدرس و استاد زبان فرانسه با عنوان آموزش زبان فرانسه به عنوان زبان خارجی (زبان فرانسه اهداف مشخص شده)؛

– برگزاری دوره آموزشی ویژه معلمان زبان فرانسه با همکاری وزارت آموزش و پرورش عراق با حضور ۴۰ مدرس به مدت ۱ ماه؛

– اعزام ۵ استاد عراقی زبان فرانسه به دوره آموزشی در شهر ابوظبی؛ این دوره را دفتر آموزش زبان و تمدن فرانسه در خارج با حضور ۵۷ استاد زبان فرانسه از ۹ کشور برگزار کرد؛

– اعزام ۷ استاد عراقی زبان فرانسه به دوره آموزشی در شهر نانت فرانسه؛

– برگزاری کارگاه‌های آموزشی زبان فرانسه در دانشگاه بغداد و

مستثنویه؛

- برگزاری مسابقه شعر با حضور استادان و دانشجویان زبان فرانسه و با همکاری مؤسسه گوته در قالب محفل بین‌المللی شعر بغداد؛
- برگزاری برنامه‌ای تحت عنوان «به وقت داستان» به صورت ماهانه. مخاطب اصلی این داستان کودکان هستند که طی آن داستانی فرانسوی برای کودکان عراقی خوانده می‌شود؛
- برگزاری نشست‌های ادبی در محل انستیتو فرانسه در بغداد و اربیل؛
- برگزاری امتحان برای دریافت مدرک بین‌المللی زبان فرانسه در ۶ سطح در بغداد و اربیل؛

- برنامه‌ای تحت عنوان مدرس بار زبان عربی که برای دانشجویان زبان فرانسه طراحی شده است و طی آن پس از تأیید سطح زبانی دانشجویان از سوی استادان بخش زبان فرانسه، دانشجو برای تدریس زبان عربی در مدرسه‌ای فرانسوی به مدت ۷ ماه به این کشور اعزام می‌شود؛

- جشن بهار فرانکوفونی با حضور سفرای کشورهای عضو جامعه بین‌المللی فرانسه در محل انستیتو فرانسه در بغداد؛
- برنامه کتاب‌خوانی ماهانه با عنوان «هر ماه یک کتاب»: در این برنامه یک کتاب فرانسوی از سوی سفیر فرانسه در عراق خوانده و به صورت مجازی منتشر می‌شود؛

- افتتاح دفتری در دانشگاه ذی قار با عنوان «محفل فرانسه» که وظیفه این دفتر آموزش زبان فرانسه و معرفی فرهنگ و هنر فرانسه است. در نگاه فرانسوی‌ها استان ذی قار از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و فرانسه در این استان دارای یک کنسولگری تشریفاتی است.

۱۲-۲ زنان

یکی از مخاطبان اصلی دیپلماسی فرهنگی فرانسه در صحنه عراق، زنان هستند. در همین راستا در قالب برنامه‌های مختلف، جامعه زنان مخاطب قرار می‌گیرند. مهم‌ترین برنامه‌های فرهنگی و همچنین اقدامات فرهنگی فرانسه در حوزه زنان را می‌توان به شرح زیر تقسیم‌بندی کرد:

– برنامه‌ رائدات: انستیتو فرانسه این برنامه را در راستای توانمندسازی زنان عراقی، به‌ویژه زنانی اجرا می‌کند که کارآفرین هستند و دارای ایده‌هایی در این زمینه بوده‌اند. این برنامه چند سال است که در حال انجام است. در یک دوره، ۲۱ زن عراقی کارآفرین از بغداد، بابل، کربلا، بصره و موصل در دوره‌ای آموزشی در بیروت شرکت کردند. این برنامه از سوی آژانس دانشگاهی فرانکوفونی با حمایت مالی سفارت فرانسه انجام گرفت. اخیراً نیز در قالب برنامه‌ رائدات کارگاه‌های آموزشی با حضور ۸۹ زن عراقی دارای ایده در مرکز فرهنگی محطه در بغداد برگزار شد.

– جشن روز جهانی زن در انستیتو فرانسه در بغداد و اربیل برگزار شد و از فوتبال زنان در راستای روز جهانی زنان حمایت شد.

– برنامه‌ نویسندگی برای زندگی: این برنامه به‌صورت دوجانبه میان فرانسه و آلمان در صحنه فرهنگی عراق و ویژه زنان نویسنده انجام می‌پذیرد. این برنامه در عراق میان انستیتو فرانسه و مؤسسه گوته آلمان با حمایت سفارت فرانسه در راستای تبادل فرهنگی و تبادل تجربیات و افکار میان نویسندگان زن سه کشور انجام می‌شود. در این زمینه می‌توان به نشست نویسندگان زن عراقی، فرانسوی و آلمانی در موزه بصره اشاره کرد.

– برنامه‌ حمایت از سازمان‌های مردم‌نهاد در حوزه زنان: یکی از برنامه‌های اصلی سفارت فرانسه و همچنین انستیتو فرانسه در صحنه فرهنگی عراق، استفاده از ظرفیت و توانمندی سازمان‌های مردم‌نهاد است. در این زمینه فرانسه با حمایت از سازمان‌های مردم‌نهاد در حوزه زنان، برنامه‌های ویژه خود در حوزه زنان در عراق را پیش می‌برد. در این زمینه می‌توان به سازمان مردم‌نهاد زنان و آینده به ریاست ندا الجبوری اشاره کرد.

– برنامه‌ ویژه زنان نویسنده: یکی از برنامه‌های اصلی فرهنگی فرانسه در حوزه زنان را می‌توان در زمینه ارتباط‌گیری و همچنین حمایت از زنان نخبه بیان کرد. زنانی که توانایی تأثیرگذار بر جامعه هدف را دارند. تکریم

از زنان نویسنده عراقی، نشست نویسندگان زن عراقی در محل انستیتو فرانسه و همچنین دعوت از زنان نویسنده عراقی برای سفر به فرانسه بخشی از برنامه‌های اصلی فرانسه در حوزه زنان نویسنده عراقی است. در این زمینه می‌توان به عضویت نویسندگان زن عراقی در شبکه بین‌المللی نویسندگان زن اشاره کرد که مقرر آن در فرانسه است.

– شب شعر شاعران زن با مشارکت ۸ شاعر زن عراقی در محل انستیتو فرانسه برگزار شد.

– برنامه حمایت از زنان قربانی خشونت: یکی از حوزه‌های اصلی برنامه‌های فرهنگی کشورهای اروپایی در عراق مانند فرانسه حمایت از زنان قربانی خشونت است. در واقع این سیاست، سیاست مشترک تمام کشورهای اروپایی فعال در صحنه فرهنگی عراق است. در این زمینه می‌توان به تفاهم‌نامه همکاری میان سفارت فرانسه، وزارت کار و امور اجتماعی عراق و سازمان ملل متحد اشاره کرد. طبق این تفاهم‌نامه فرانسه حمایت مالی از ساخت ۴ مرکز اسکان زنان قربانی خشونت به میزان ۱/۵ میلیون دلار را انجام خواهد داد.

۱۲-۳ جوانان

جوانان دیگر مخاطب اصلی دیپلماسی فرهنگی فرانسه در صحنه عراق هستند. در این زمینه نیز فرانسه ضمن تعریف برنامه‌های خاص ویژه جوانان عراقی، در راستای تأثیرگذاری بر آنان گام برمی‌دارد. برنامه‌های اصلی فرهنگی فرانسه ویژه جوانان عراقی را می‌توان در موارد زیر دسته‌بندی کرد:

– شب ایده: یکی از برنامه‌های فرهنگی ویژه جوانان عراقی است که انستیتو فرانسه با حمایت مالی سفارت این کشور در بغداد برگزار می‌کند. فرانسه این برنامه را در دیگر کشورهای جهان نیز تجربه کرده است؛ اما برای نخستین بار در عراق با عنوان «شب ایده در سایه‌سار وضعیت کنونی» در مرکز فرهنگی محطه بغداد برگزار شد. مخاطب اصلی این برنامه جوانان هنرمند و همچنین پژوهشگران هستند.

– سفیر لاب: برنامه سفیر لاب دیگر برنامه فرهنگی فرانسه در صحنه فرهنگی عراق است. این برنامه ویژه جوانان عراقی بوده و در راستای حمایت راهبردی از جوانان عراقی است که نقش فعالی در زندگی اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی کشورشان ایفا می‌کنند. برنامه سفیر لاب از سال ۲۰۱۲ با عنوان آزمایشگاه تغییر وابسته به آژانس فرانسوی همکاری رسانه‌ای و انستیتو فرانسه آغاز کرد. در واقع مخاطب این برنامه فعالان جامعه مدنی به‌ویژه جوانان هستند. این برنامه در قالب دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی و همچنین دیدارهای فردی با فعالان جامعه مدنی و افکار مبدع و کارآفرین صورت می‌پذیرد. شرکت‌کنندگان در این دوره‌های آموزشی فرصت استفاده از تجربیات شخصیت‌های فعال و برجسته در حوزه جامعه مدنی فرانسه و مشارکت تجربه موفق خود مانند گسترش و پیشبرد پروژه‌های اجتماعی و کارآفرین خود را خواهند یافت. این برنامه به ۳ زبان فرانسه، انگلیسی و عربی در کشورهای مختلف برگزار می‌شود.

– کلتور لاب: این برنامه ویژه جوانان ۱۸ تا ۳۰ ساله است که در حوزه فرهنگ و هنر طراحی شده و با هدف گسترش شناخت هنرمندان خارجی از ابعاد و زوایای فرهنگی فرانسوی (فرانکوفونی) و دانش‌آموختگان زبان فرانسه از هنرهای پیشرو در فرانسه انجام می‌شود. در قالب این برنامه تاکنون جوانان هنرمند عراقی طی چند دوره به پاریس و دیگر شهرهای فرانسه اعزام شده‌اند. این جوانان از تجربیات موجود در فرانسه در حوزه‌های فرهنگی چون سینما، تئاتر، موسیقی، هنرهای تجسمی و... استفاده کرده و این تجربیات را در حوزه عملی به کار خواهند بست. تاکنون جوانان عراقی در قالب گروه‌های ۵ نفره، ۱۲ نفره و... به فرانسه اعزام شده‌اند.

– لاب سیتیوان: این برنامه ویژه جوانان ۲۰ تا ۲۶ ساله فعال در حوزه امور شهروندی و در راستای موضوعات حقوق بشری صورت

می‌پذیرد. مبنای اصلی این برنامه برگزاری همایش، نشست، دوره و کارگاه‌های آموزشی است. شعبه‌های انستیتو فرانسه از جوانان فعال در سازمان‌های مردم‌نهاد دعوت کرده و بعد از بررسی توانمندی آنان، فرایند انتخاب اتمام می‌یابد.

- حمایت مالی از دوره‌های فنی حرفه‌ای: برگزاری دوره‌های فنی حرفه‌ای ویژه جوانان عراقی در راستای افزایش ظرفیت و توانمندی آنان برای اشتغال از دیگر برنامه‌های فرهنگی فرانسه است. در این زمینه می‌توان به برگزاری دوره آموزش حرفه‌ای تعمیر دستگاه‌های برقی به مدت ۲ ماه برای ۴۰ جوان آواره استان الانبار با همکاری سازمان مردم‌نهاد زنان و آینده به ریاست ندا الجبوری اشاره کرد.

۱۲-۴ سینما و فیلم

یکی از ارکان و مؤلفه‌های اصلی دیپلماسی فرهنگی فرانسه در خارج از مرزهای این کشور، هنر هفتم با سینماست. در این زمینه فرانسه می‌کوشد تا از دریچه پخش فیلم‌های فاخر فرانسوی، هم‌زمان فرهنگ خود را نیز ترویج و گسترش دهد. بر همین اساس یکی از برنامه‌های اصلی فرهنگی فرانسه در صحنه عراق در حوزه سینماست. برنامه‌های انستیتو و سفارت فرانسه در زمینه سینما در عراق را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد:

۱. برگزاری جشنواره فیلم کوتاه در انستیتو فرانسه در بغداد و اربیل. در این زمینه می‌توان به جشنواره پرده‌های صلح (شاشات السلام) با نمایش ۷ فیلم کوتاه با حضور ۲۷۰ تماشاگر ویژه کودکان و نوجوانان اشاره کرد.

۲. برنامه‌ای تحت عنوان «سینما بسیار» با عنوان پرده‌های صلح در اردوگاه‌های آوارگان مانند دارشکران، عنکاوه، دیکا، هرشم.

۳. حمایت مالی از جشنواره فیلم بین‌المللی بغداد. یکی از اقدامات اصلی فرهنگی فرانسه در حوزه سینما در عراق، حمایت از جشنواره فیلم بین‌المللی بغداد است؛ به‌عنوان مثال در سال ۲۰۱۶ سفارت فرانسه به‌عنوان حامی مالی هشتمین جشنواره فیلم بغداد مبلغ ۵ هزار

دلار به مؤسسه توسعه سینما و فرهنگ به ریاست دکتر طاهر علوان به عنوان برگزارکننده جشنواره بین‌المللی فیلم بغداد اهدا کرد.

۴. برگزاری کارگاه آموزشی فیلم کوتاه ویژه کارگردانان جوان عراقی و با مشارکت شبکه آرتی فرانسه در محل انستیتو فرانسه در بغداد.

۵. برگزاری مسابقه فیلم کوتاه در زمینه زبان و ادبیات فرانسه با عنوان «رؤیای فرانکوفونی» در شعبه بغداد و اربیل انستیتو فرانسه.

۶. برگزاری جشنواره فیلم فرانسوی‌عربی با نمایش ۷ فیلم در دریم سیتی مول بغداد.

۷. برنامه ماهانه و منظم نمایش فیلم‌های فرانسوی در نادای السینما و نادای السینما للاطفال. در این برنامه ماهانه دو فیلم برای رده‌های سنی کودکان و بزرگسالان به زبان فرانسه و با زیرنویس عربی (در برخی موارد دوبله به زبان عربی) پخش می‌شود.

۸. برگزاری مسابقه فرهنگی با عنوان ذائقة فرانسوی: در این برنامه شرکت‌کنندگان ضمن پخت یک غذای فرانسوی و عراقی و با تهیه فیلم کوتاه از فرایند طبخ در مسابقه شرکت می‌کنند. از فیلم کوتاهی که بیشترین میزان پسند یا اشتراک‌گذاری را داشته باشد، در خاتمه به عنوان برنده تجلیل می‌شود.

۹. برنامه یک روز و یک شب در بغداد (یوم واحد و لیل واحد فی بغداد): حوزه اصلی این برنامه براساس فیلم کوتاه است. هرچند کارگاه‌های آموزشی در چند مرحله نیز جزء این برنامه در حوزه فیلم و سینما به شمار می‌آید. در این برنامه جوانان عراقی با تهیه فیلم کوتاه از مناطق مختلف بغداد که با تلفن همراه تهیه شده و در این فیلم کوتاه نیز یک قطعه شعر باید خوانده شود، مشارکت می‌کنند. پس از جمع‌آوری فیلم‌های کوتاه، این فیلم‌ها در راستای فیلم بلند آماده‌سازی می‌شود. مبنای اصلی این برنامه الهام‌گرفته از هزارویک شب بغداد است.

۱۲-۵ حوزه فرهنگ و هنر

حوزه فرهنگ و هنر نیز یکی از حوزه‌های اصلی دیپلماسی فرهنگی فرانسه در عراق به شمار می‌رود. در زمینه فرهنگ و هنر می‌توان به موضوع موسیقی، نقاشی و عکاسی و... اشاره کرد. یکی از موضوعات مهمی که باید در این زمینه به آن اشاره کرد، آن است که فرانسه به‌خوبی توانسته با ارتباط‌گیری با هنرمندان عراقی از ظرفیت آن‌ها در پیشبرد دیپلماسی فرهنگی خود در عراق بهره‌بردار شود. در واقع بخش اعظم نمایشگاه‌های فرهنگی و هنری در محل انستیتو فرانسه در خیابان آبی نواس بغداد برگزار می‌شود. در این محل آثار هنرمندان عراقی با همکاری این نهاد فرانسوی در معرض دید عموم قرار می‌گیرد. در واقع انستیتو فرانسه فقط میزبان این آثار بوده و اقدامی خاصی در این زمینه انجام نمی‌دهد. برگزاری شب شعر همراه با فیلم کوتاه و با دعوت از سفرای کشورهای مختلف نیز بخش دیگری از اقدامات فرهنگی انستیتو فرانسه است؛ به‌عنوان مثال این نهاد فرانسوی در تازه‌ترین اقدام خود با برگزاری یک شب فرهنگی در قالب امسیه همراه با پخش یک فیلم مستند از لبنان میزبان سفیر لبنان در بغداد بود. در واقع فرانسه می‌کوشد تا از ظرفیت فرهنگی کشورهای که به‌نوعی مستعمره این کشور بوده‌اند یا زبان فرانسه به‌عنوان زبان اصلی یا زبان دوم در این کشورهاست (کشورهای عضو جامعه فرانکوفونی) برای تشریح تأثیرگذاری فرهنگی خود بر این کشورها و ترویج مؤلفه‌های فرهنگی خود سود ببرد. نمونه دیگری که می‌توان به آن اشاره کرد شب فرهنگی تونس با حضور سفیر تونس در محل انستیتو فرانسه در بغداد بود. در زمینه عکاسی نیز برگزاری کارگاه‌های آموزشی ویژه عکاسان عراقی جزء معدود کارهای فرانسه در حوزه فرهنگ در عراق است.

برگزاری کنسرت‌های موسیقی با حضور گروه‌های موسیقی عراقی در محل انستیتو فرانسه، یکی از برنامه‌های مستمر این نهاد فرهنگی

فرانسه داخل خاک عراق است. در این زمینه می‌توان به برگزاری کنسرت موسیقی با حضور ۳ گروه موسیقی عراقی در روز جهانی موسیقی در انستیتو فرانسه در بغداد اشاره کرد.

۱۳. رسانه

یکی از حوزه‌های اصلی دیپلماسی فرهنگی فرانسه تأکید بر انتقال تجربه فرانسه در حوزه‌های دیداری، شنیداری و نوشتاری است. فرانسه در این زمینه خود را پیشرو دانسته و می‌کوشد با استفاده از ظرفیت نهادهای داخلی خود به‌ویژه در حوزه رسانه، تجربه خود را در اختیار دیگر کشورها از جمله عراق قرار دهد. برنامه اصلی در حوزه رسانه اعزام خبرنگاران و اصحاب رسانه از عراق به فرانسه برای شرکت در دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی است. این اقدام با حمایت مالی سفارت فرانسه در بغداد و با همکاری آکادمی فرانس ۲۴، رادیو بین‌المللی مونت کارلو و رادیو بین‌المللی فرانسه صورت می‌پذیرد. خبرنگاران و اصحاب رسانه عراقی طی سالیان اخیر در قالب گروه‌های مختلف رسانه‌ای در قالب گروه‌های ۵ تا ۶ نفره به فرانسه اعزام شده و در کارگاه‌های آموزشی در رسانه‌های فرانسوی شرکت کرده‌اند.

برنامه دیگری که از سوی فرانسه در حوزه رسانه طراحی شد برنامه‌ای با عنوان ILYM یا همان رسانه‌ها در عراق، لیبی و یمن است. هدف از این برنامه بررسی عمیق نقش و جایگاه رسانه‌ها در خلال بحران پایدار در این ۳ کشور است. در این زمینه کارگاه‌های آموزشی ویژه ۱۲ نفر از اصحاب رسانه از ۳ کشور یادشده (هر کشور ۴ نفر) در پاریس برگزار شد تا در خلال آن این افراد بتوانند با ناظران و اصحاب رسانه در فرانسه و در سطح جهانی به تبادل اطلاعات و دانش بپردازند.

۱۴. میراث فرهنگی و آثار باستانی

قدیمی‌ترین حوزه دیپلماسی فرهنگی فرانسه در صحنه عراق حوزه میراث

فرهنگی و آثار باستانی است. نقش آفرینی فرانسوی‌ها در زمینه اکتشاف، مرمت و بازسازی آثار باستانی به قرن ۱۹ میلادی بازمی‌گردد. بر مبنای این سابقه طولانی، در حال حاضر نیز فرانسه یکی از حوزه‌های اصلی دیپلماسی فرهنگی کنونی خود را در عراق در حوزه میراث فرهنگی و آثار باستانی قرار داده است. عمده‌ترین فعالیت در قالب این برنامه بعد آموزشی است. برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی برای متخصصان عراقی و برگزاری نشست‌های تخصصی در زمینه میراث فرهنگی و آثار باستانی، نقاط مورد توجه فرانسه در حوزه میراث فرهنگی عراق است. در این زمینه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. برگزاری دوره آموزشی در پاریس برای متخصصان عراقی فعال در حوزه میراث فرهنگی با حمایت مالی سفارت فرانسه و با همکاری موزه ملی تاریخ طبیعی پاریس، مرکز پژوهش‌های علمی و مؤسسه آرکیوس؛
 ۲. برگزاری دوره آموزشی ۴ هفته‌ای با حضور ۱۱ کارشناس عراقی فعال در حوزه آثار باستانی در فرانسه. با حمایت مالی سفارت فرانسه، این دوره آموزشی در راستای آشنایی با فناوری‌های حفظ و صیانت از آثار باستانی و میراث فرهنگی برگزار شد؛
 ۳. برگزاری نشست انستیتو فرانسه برای خاور نزدیک در دانشگاه آمریکایی سلیمانیه به مدت ۲ روز و با عنوان میراث زنده و تنش در خاورمیانه: چالش‌ها و راه‌حل‌هایی برای حفظ میراث و هویت‌های فرهنگی در زمان جنگ؛
 ۴. برگزاری نشست تخصصی با عنوان از پاریس تا موصل درباره آثار باستانی شرقی در موزه لوور و موزه ملی عراق.
- دولت فرانسه در دوران جنگ با داعش با مأموریتی متمرکز بر پیدا کردن راه‌های تأمین حفاظت لازم برای میراث فرهنگی عراق را به مدیر موزه لوور واگذار کرد. آقای مارتینز در نوامبر ۲۰۱۵ از بغداد بازدید کرد و در آنجا توانست سه اولویت را شناسایی کند: مبارزه با

قاجاق آثار باستانی، حفاظت از آثار باستان‌شناسی و حفظ محوطه‌های باستان‌شناسی و میراث فرهنگی.

۱۵. عراق و پیوستن به سازمان بین‌المللی فرانکوفونی

فرانکوفونی مفهومی است که به مجموعه مردمانی که به زبان فرانسه صحبت می‌کند و نیز سرزمین‌هایی که در آنجا به فرانسه صحبت می‌شود، اطلاق می‌گردد. از این رو شامل دو مفهوم زبان‌شناختی و جغرافیایی است؛ بنابراین به کشورها یا مناطق و کسانی که در آنجا به زبان فرانسه صحبت می‌کنند، «فرانکوفون» گفته می‌شود. فرانکوفونی تنها ناظر به یادگیری و توسعه زبان فرانسه نیست، بلکه شامل فرهنگ، مقاصد سیاسی، اقتصادی و نظامی نیز می‌شود. استدلال اصلی در این زمینه آن است که در واقع زبان فرانسه مولد عادات فرانسوی خواهد شد. کسب عادات و خلق و خویهای فرانسوی‌ها موجب تقاضا و خرید اجناس فرانسوی می‌شود و کسی که فرانسه می‌داند بهتر مشتری فرانسه خواهد بود. زبان فرانسه، آموزش آن و کاربردش نماد اصلی این فرهنگ در خارج از فرانسه به حساب می‌آید. به عبارتی دیگر، زبان محور دیپلماسی فرهنگی فرانسه به‌شمار می‌رود، هرچند با گذشت زمان مؤلفه‌های دیگری نیز پیدا کرده و معماری، ادبیات، نقاشی، موسیقی، تئاتر، سینما و مد به این دایره افزوده شده است.

اریک شوالیه، سفیر فرانسه در بغداد، ضمن تأکید بر اینکه در بیشتر کشورهای جهان به زبان فرانسوی صحبت می‌شود و این امر به‌طور گسترده فراگیر است، اعلام کرد که عراق برای عضویت در سازمان بین‌المللی فرانکوفونی درخواست ارائه داده است.

سفیر فرانسه در بغداد در این باره اظهار داشت: بسیاری از عراقی‌ها به زبان فرانسوی صحبت می‌کنند و از همه آن‌هایی که بخواهند به سازمان بپیوندند استقبال می‌کنیم. پیوستن به سازمان کشورهای

فرانکوفونی منوط به برگزاری نشست‌های ازسوی کشورهای عضو برای تصمیم‌گیری است.

شوالیه در ادامه نیز تصریح کرد: از شروط عضویت این است که شمار درخورتوجهی از شهروندان به زبان فرانسوی صحبت کنند و علاوه بر آن نیز در دانشگاه‌ها و مؤسسات زبان فرانسوی تدریس شود و بخشی از تبادل فرهنگی میان دانشگاه‌های عراق و فرانسه باشد.

سفیر فرانسه در بغداد در پایان نیز از برگزاری نشست کشورهای عضو سازمان فرانکوفونی خبر داده و خاطر نشان کرد که از پیوستن عراق به این سازمان بین‌المللی حمایت می‌شود.

سازمان بین‌المللی فرانکوفونی از بیش از ۵۰ کشور در سراسر جهان تشکیل شده و آن دسته از کشورهایی را دربرمی‌گیرد که همه یا شمار درخورتوجهی از ساکنان آن‌ها فرانسوی‌زبان هستند یا اینکه وابستگی زیادی به فرهنگ فرانسه دارند.

۱۶. فرجام سخن

حوزه‌های اصلی دیپلماسی فرهنگی فرانسه در صحنه عراق برگرفته از الگوی سنتی دیپلماسی فرهنگی این کشور است. بر همین اساس تکیه بر ۳ مؤلفه زبان، فرهنگ و هنر تعیین‌کننده مسیر برنامه‌ها و اقدامات فرهنگی فرانسه در عراق است. این تأکید باعث شده تا تمرکز اصلی بر این ۳ حوزه صورت گرفته و در مقابل از برخی حوزه‌ها عبور شود یا کمتر به آن توجه شود؛ به‌عنوان مثال در زمینه همکاری علمی دانشگاهی علی‌رغم وجود تفاهم‌نامه همکاری، روابط دو کشور بسیار ضعیف بوده و روابط دانشگاه‌های دو کشور نیز چندان عمیق و گسترده نیست. در حوزه تبادل دانشجویی و ارائه بورسیه‌های تحصیلی به دانشجویان عراقی نیز باید بیان داشت که این حوزه جزء حوزه‌های مورد تمرکز فرانسه در صحنه عراق به شمار نمی‌رود و بر همین اساس میزان

فصل چهارم: نگاهی به دیپلماسی فرهنگی فرانسه در کشور عراق ۷۹

دانشجویان عراقی شاغل به تحصیل در فرانسه پایین است. در حوزه دیپلماسی فرهنگی نیز فرانسه دچار ضعف‌های جدی است، هرچند سفیر کنونی فرانسه اقداماتی را در این زمینه آغاز کرده است. سفر او به استان‌های جنوبی، دیدار با عشایر و حضور در اهوار و... نمایانگر تلاش‌های این سفیر برای رفع این خلأ است. شاید بتوان نقاط قوت دیپلماسی فرهنگی فرانسه در عراق را در چند موضوع خلاصه کرد: نخست شناخت جامعه هدف و طراحی برنامه‌ها براساس این شناخت و دیگر ارتباط هدفمند برنامه‌ها با یکدیگر و استمرار برنامه‌های فرهنگی (در قالب ماهانه و سالانه).

INSTITUT FRANÇAIS

مهرجان الأفلام القصيرة العراقية في الموصل

دعوتكم المهرجان الفرنسي في العراق للسينما اقلية
التحكيم في مسابقة الأفلام القصيرة العراقية
سارعوا بالحضور لفرص الافلام في المهرجان بحضور
لجنة التحكيم الرسمية

L'IFI vous invite à être le jury pour le concours de courts métrages irakiens.
Venez nombreux à la projection à l'IFI en présence du jury officiel

الخميس ٢١ تشرين الاول - المهرجان الخامسة عشر
jeudi 21 octobre à 17h

info-bagdad@institutfrancais-iraq.com

نادي السينما Club Ciné

INSTITUT FRANÇAIS

La Fine fleur
Die Pierre Pinault

الأفلام الجديدة
المخرج بيير بينو

mercredi 12 janvier
الاربعاء 12 كانون الثاني

18h30
الزيارة والنصف عصر

IFI-Bagdad

مقر المعهد الفرنسي في العراق - بغداد

Une Venet a été la plus grande catastrophe de notre. Aujourd'hui, elle est au bord de la faillite, sur le point d'être rachetée par un consortium japonais. Héro, la seule secrétaire. C'est devenue une relation en engagement trois employés en insertion sans aucune compétence particulière... Alors que quasiment tout se délite, ils se laissent emporter dans une aventure des plus singulières pour sauver la petite exploitation artisanale.

كانت أفلام هيرت وأندرو روز وماتريكس معروفه ولكنها اليوم توفقت على الافلام، وبماشبهه اليوم، وهناك ان
شخصيات هيرت اليوم ممتعة. هناك فردا ستعرفونهم المصاحبه باليه استديو جيمس جيمس بنو هولاء. فوجدنا هناك
مخرجين عديدين في زمانه اليوم. رغم انهم بدأوا مشقتهم، لكنهم في النهاية انجروا معاً في مشاريع فريدة من
نوعها (تأثير هيرت اليوم المصيرا).

دورات اللغة الفرنسية لموسم
شباط 2021

يطلق المعهد الفرنسي في العراق من جديد البرنامج الثقافي التوعوي الذي يركز على تعليم
اللغة الفرنسية للطلاب العراقيين
يتميز البرنامج بالاعتماد على الطرق الحديثة في التدريس والتفاعل المباشر من الصفات التفاعلية معكم و تقديم
المحتوى التعليمي بطرق مبتكرة من مناهجنا الخاصة معكم و اعادة التقييم المستمر
بناء على احتياجاتكم لتتضمن من 07 الى 15 ساعة

البرنامج
يتميز بالاعتماد على الطرق الحديثة في التدريس والتفاعل المباشر من الصفات التفاعلية معكم و تقديم
المحتوى التعليمي بطرق مبتكرة من مناهجنا الخاصة معكم و اعادة التقييم المستمر
بناء على احتياجاتكم لتتضمن من 07 الى 15 ساعة

07901912338

INSTITUT FRANÇAIS

تصویر شماره ۷: تصاویری از برنامه‌های فرهنگی فرانسه در عراق